

VINERI • 10 APRILIE 2009 • ANUL LIX NR. 15

FOAIA

românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Vocea
TINERETULUI

Multe și mărunte

noi
ROMANII DIN UNGARIA

**„Foaiă românească”
este condamnată
la moarte!!!**

CALENDAR ORTODOX

- 13 aprilie, luni – Sf. Mc. Artemon (Sf. și Marea Luni; Denie)
14 aprilie, marți – Sf. Martin Mărt., Ep. Romei; (Sf. și Marea Marți; Denie)
15 aprilie, miercuri – Sf. Ap. Aristarh, Pud și Trofim; (Sf. și Marea Miercuri; Denie)
16 aprilie, joi – Sf. Mc. fecioare Agapia, Irina și Hionia (Sf. și Marea Joi; Denia celor 12 Evanghelii)
17 aprilie, vineri – Sf. Mc. Simeon, Ep. Persiei; Sf. Acachie, Ep. Melitinei (Sf. și Marea Vineri; Denia Prohodului Domnului) (Zi aliturgică) (Post negru).
18 aprilie, sâmbătă – † Sf. Ier. Calinic de la Cernica; (Sf. și Marea Sâmbătă) (Post negru).
19 aprilie, duminică – Cuv. Ioan Paleolavritul; Sf. Sfințit Mc. Pafnutie. Paști.

AGENDĂ

13 aprilie

1452 – a fost încheiată Pacea de la Adrianopol, între Iancu de Hunedoara și Imperiul Otoman.
1886 – s-a născut pictorul Nicolae Tonitza.

14 aprilie

1865 – președintele Abraham Lincoln este împușcat în Teatrul Ford de John Wilkes Booth.

15 aprilie

1870 – Mihai Eminescu începe să colaboreze la Convorbiri literare, cu poemul Venere și Madonă.
1912 – are loc scufundarea celebrului „Titanic”, aflat în drum de la Southampton la New York (1517 morți din 2209 pasageri).

16 aprilie

1889 – s-a născut actorul Charlie Chaplin.
1921 – s-a născut Sir Peter Ustinov, actor, regizor și producător britanic.

17 aprilie

1880 – se înființează Banca Națională a României.
1916 – s-a născut poeta Magda Isanoș.

18 aprilie

1788 – macedoromânii din Budapesta hotărâsc să se despartă de sârbi și să înființeze o biserică separată.
1946 – s-a născut dirijorul român Cristian Mandeal.
1955 – a murit Albert Einstein.

19 aprilie

1980 – în California a murit celebrul Alfred Hitchcock.

”

*Citatul
săptămânii*

„Excelența morală este un rezultat al felului în care trăim. Devenim corecți, făcând fapte corecte, devenim temperați comportându-ne temperat și devenim curajoși făcând acte curajoase.”

Aristotel

”

Revoluție la Chișinău

Partidul Comunist din Republica Moldova a câștigat alegerile generale, pentru a treia oară consecutiv. Opoziția și societatea civilă îi acuză pe comuniști că au falsificat rezultatul alegerilor cu ajutorul unui soft special adus din Rusia. Zeci de mii de basarabeni au ieșit în stradă cerând plecarea comuniștilor de la putere. Majoritatea covârșitoare a protestatarilor este formată din tineri. Pe străzile capitalei Republicii Moldova s-a dezlănțuit iadul. Zeci de mii de tineri protestează împotriva fraudării alegerilor de către comuniști.

Lupta se dă în fața Parlamentului. Circa 30.000 de persoane s-au strâns marți dimineața în centrul Chișinăului pentru a cere rețetarea alegerilor. Acțiunile au degenerat însă în ciocniri, soldate cu răniți, iar liderii opoziției și-au chemat din nou simpatizanții în Piața Marii Adunări Naționale și le-au spus că violențele sunt provocări puse la cale de regimul președintelui Vladimir Voronin, al cărui mandat a expirat marți, 7 aprilie. Sediuul Președinției moldovene a fost incendiat, iar forțele de ordine au folosit tunurile cu apă pentru a

stinge flăcările. Grupuri de protestatari s-au îndreptat spre televiziunea națională, au părăsit clădirile oficiale pentru a se grupa în piața principală a Chișinăului. Au ocupat clădirea Președinției și o parte din tineri s-au îndreptat spre Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău cu Tricolorul și drapelul Uniunii Europene. Până la încheierea ediției noastre (marți, 7 aprilie, ora 18.00) s-a încins o adevărată revoluție, existau deja mai mulți răniți atât în rândul protestatarilor, cât și al forțelor de ordine.

A. Butar

Chitighaz

Slujbă de Florii

Duminică, 12 aprilie, biserica ortodoxă sărbătorește Duminica Floriilor, primirea triumfală ce I s-a făcut Domnului Hristos, care a intrat în Ierusalim ca Împărat smerit, împlinind o proorocie din Vechiul Testament. În această zi, denumită și Duminica Stălparilor, se sfințesc, prin rugăciune și stropire cu agheasmă, ramuri înmugurite de salcie, care se împart creștinilor, iar slujitorii Bisericii le țin în mâini, cu lumânări aprinse, ca

simbol al biruinței vieții asupra morții. Ramurile de salcie pe care creștinii ortodocși din Chitighaz le vor duce acasă să-și împodobească icoanele, ușile și ferestrele, vor fi sfințite duminică de *Preasfințitul Siluan*, episcopul românilor din Ungaria. La Sfânta Liturghie Arhierescă, care începe de la ora 9.30, vor sluji alături de PS Siluan, *paroh Florin Olteanu, singel Nicoale și diaconii Sergiu și Mihail*.

A.B.

Budapesta

Parastas

La 26 aprilie, în duminica Sfântului Apostol Toma, credincioșii români din Capitală vor sărbători Paștile Morților. La Capela Ortodoxă Română din Budapesta, după liturghia arhierescă, săvârșită de Preasfințitul Episcop Siluan și de un sobor de preoți se va ține un parastas comun pentru pomenirea marelui mecenat al neamului românesc din Ungaria și Transilvania, Emanuil Gojdu, la cimitirul Kerepesi.

A.B.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

PROTEST

împotriva desființării singurei gazete săptămânale în limba română din Ungaria, „Foaia românească”

Asociațiile civile ale românilor din Ungaria, autoguvernările românești, reprezentanții instituțiilor cu competență locală și națională, precum și persoanele devotate protejării valorilor culturale românești din Ungaria au luat la cunoștință cu stupeoare decizia grupului de lucru pentru pregătirea finanțării presei scrise pentru minorități, al Curatorului Fundației Publice pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria, luată la 3 aprilie 2009, prin care, practic, este desființat un ziar românesc ce apare de aproape 60 de ani.

Comisia Fundației Publice anulează apariția săptămânalului „Foaia românească” printr-o decizie politică și, în același timp, favorizează, fără argumente profesionale, publicația bilunară „Cronica”, susținută de Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria.

Avem convingerea solidă că autoguvernarea pe țară a înființat publicația mai sus amintită exclusiv cu scopul de a anihila gazeta tradițională a românilor din Ungaria, „Foaia românească”.

Atragem atenția factorilor de decizie asupra faptului că legitimitatea conducerii actuale a Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria este în mod evident nesatisfăcătoare pentru românii din Ungaria. Baza de susținere a autoguvernării pe țară este formată din membri străini de comunitatea românească, în primul rând din componenți ai autoguvernărilor ce funcționează în Budapesta, iar forul în discuție, la ședința sa de constituire, a interzis folosirea limbii române. Decizia luată de grupul de lucru delegat de Curatoriu susține indirect hotărârile acestei conduceri autoguvernamentale și aduce prejudicii grave și ireversibile libertății de exprimare și a presei.

Semnatarii prezentului Protest le cer reprezentanților Fundației Publice să revizuiască propunerea de finanțare făcută de grupul său de lucru și, în conformitate cu restricțiile financiare previzibile pentru 2009, să asigure bugetul minim necesar pentru apariția săptămânală a gazetei „Foaia românească”, care are o valoare tradițională pentru românii din Ungaria.

Jula, 4 aprilie 2009

Toți cei care vor să adere la acest protest,
sunt rugați să trimită scrisoare de susținere prin mail
(foaia@foaia.hu) sau să sune la telefon (+36-66/361-789).

EDITORIAL

„Foaia românească” este condamnată la moarte

Decizia de vinerea trecută a Comisiei de presă a Fundației Publice pentru Minorități, față de „Foaia românească”, săptămânalul cu un trecut de 58 de ani al românilor din Ungaria este una categorică: desființarea, imposibilitatea de funcționare, adică moartea. Decizia finală va fi luată peste o săptămână, în Joia Mare, pe 16 aprilie, de către Curatorul Fundației Publice, care însă, de obicei, votează tot ce propune comisia. Dacă se va vota propunerea Comisiei de presă, redacția „Foi românești” nu va mai fi un atelier de creație al comunității noastre, cum a fost mai bine de jumătate de secol. Revista va putea apărea la fel ca în anii 1950–70, lunar sau maximum bilunar. Da, la Budapesta se va lua această decizie, dar ea este propusă de către așa-numita Autoguvernare pe Țară a Românilor din Ungaria, care demonstrează din nou că nici nu este românească și nici nu reprezintă interesele românilor din Ungaria.

Toată lumea știe că Autoguvernarea Românilor este cuibul etnobusiness-ului, dar toți asistă la acest abuz, de altfel legal, care se face în numele românilor! Știe Parlamentul, știe Oficiul Primului Ministru, știe Președintele țării, știe Departamentul pentru Minorități din Budapesta, cum se știe foarte bine și în București, de la Președinție până la Departamentul pentru Românii de Pretutindeni. Autoguvernarea pe Țară – unealta ungarilor pentru asimilarea totală și definitivă a românilor din această țară – până în acest moment (cu toate că ravagii a făcut în mai multe părți), nu a reușit să desființeze nici o instituție românească. Dar acum, credem că au găsit momentul și partenerii potriviți. Pe motiv că vor să-și facă propriul săptămânal (în care să scrie nu știm ce și nu știm de către cine), vor distruge ceea ce această comunitate a susținut vreme de atâtea decenii. Conducerea ATRU, cam slabă la gândire și fără identitate, fără sentimente românești, crede că prin desființarea săptămânalului „Foaia românească” poate închide gura oamenilor, poate îngădi gândirea românilor din Ungaria. Se înșală singuri!

Prin parșivitatea tipică, editorialistul anonim al Cronicii va încerca să ne convingă (adică, să-i aburească pe românii din Ungaria), argumentând că, din păcate, criza a ajuns și la noi. Cu toate că criza a ajuns, de fapt, doar la ei. În mintea lor. Să distrugi un bun pe care l-a creat o comunitate, în numele acelei comunități, este o anormalitate. Este o nouă dovadă că ATRU reprezintă doar interesele unui mic grup de oameni, ale celor care îi servesc orbește, nu pun întrebări și nicidecum nu îi ia la rost pentru că se cheltuiesc milioane de forinți anual pentru două Passat-uri sau pentru salarii grosolane, fără muncă și fără pricepere.

Cu data de 27 februarie am trimis o scrisoare directorului general al Departamentului pentru Minorități de la Budapesta, în care am descris situația presei scrise a românilor din Ungaria, solicitându-i susținerea pentru săptămânalul tradițional al românilor. Cum este, de altfel, prevăzut textual în protocolul bilateral dintre guvernele român și maghiar. Până în ziua de azi nu am primit nici un răspuns. La fel cum nu am primit răspuns nici de la președintele Sólyom László, care aflându-se într-o vizită oficială la Jula, a preluat un dosar și o scrisoare deschisă în care se prezintă toate abuzurile și falsurile de la alegerile de autoguvernări minoritare românești. Asta a fost acum 2 ani. Din păcate, nici președintele țării noastre nu și-a găsit trei minute libere să ne răspundă!

În ce privește Bucureștiul, acesta moțăie. Poate ar fi timpul să se trezească. În caz contrar, va demonstra din nou, cum din păcate a mai făcut-o, că România i-a părăsit pe românii din Ungaria și nici nu mai vrea să se îngrijească de ei.

Eva Iova

Pe scurt...

UNGARIA VA AVEA UN NOU
PRIM-MINISTRU

Socialiștii și liberalii din Ungaria au aprobat, duminică, oficial, numirea lui *Bajnai Gordon* în funcția de prim-ministru, după demisia lui *Gyurcsány Ferenc*. Bajnai va fi investit de Parlament, în urma unei „moțiuni de cenzură constructivă”, fără să se recurgă la alegeri anticipate. Programul lui Bajnai prevede, între altele, înghețarea salariilor bugetare timp de doi ani, reducerea alocațiilor sociale și eliminarea celei de-a 13-a pensii, plătite până acum.

AEROPORTUL TIMIȘOREAN
ÎN REPARAȚII

Lucrările de reparații la pista Aeroportului Internațional „Traian Vuia” din Timișoara se prelungesc până pe 12 aprilie. În urmă cu două săptămâni, pista a intrat în reparații estimate a fi finalizate în aproximativ șapte zile. Pe durata reparațiilor, aeronavele mai grele de 50 de tone nu au putut opera pe Aeroportul „Traian Vuia”, cea mai afectată companie fiind Wizzair ale cărei curse au fost mutate pe aeroportul din Arad.

CINA ȚĂ LA JAMIE OLIVER

La Summitul G20, care a avut loc la Londra, pe parcursul săptămânii trecute, au participat șefi de guverne și de state din 20 de țări din lume. Invitații celor 20 de state participante au fost întâmpinați de regina Marii Britanii și de prințul consort, miercuri, 1 aprilie, la Buckingham Palace. Aceștia au cinat la 10 Downing Street, sediul primului ministru britanic, unde vestitul bucătar *Jamie Oliver* a fost angajat de *Gordon Brown* să impresioneze papilele gustative ale oaspeților.

FESTIVALUL FILMULUI
EUROPEAN ÎN ROMÂNIA

Festivalul Filmului European va prezenta, în perioada 8–31 mai, 37 de filme din 24 de țări, evenimentul fiind organizat de Institutul Cultural Român. Ediția din acest an a festivalului se va desfășura la București (8–17 mai), Brașov (15–17 mai), Timișoara (21–24 mai) și Iași (28–31 mai).

Ceasul școlii din Aletea bate invers

Martți, 31 martie, l-am însoțit pe *Ioan Fodoreanu*, consulul general al României la Jula într-o vizită de lucru la Aletea, unde a fost așteptat de președintele Autogovernării Românești și cadrele didactice de la școala românească, în frunte cu directorul *Cornel Nișu*. La întâlnire au fost discutate din nou, pentru a multa oară, problemele cu care se confruntă școala din Aletea, dar nici de această dată nu s-a ajuns la nici un rezultat, deoarece totul depinde de numărul elevilor care învață în această instituție. Zilele școlii din Aletea sunt numărate.

Actualul efectiv total al elevilor este de 24, dintre care 9 își vor lua zborul în curând, fiindcă în iunie vor absolvi școala. În aceste zile se așteaptă rezultatul final al înscrierilor pentru clasa întâi, dar și acesta este limitat. Până la vizita noastră, s-au înscris doar 2 elevi. Copiii sunt din ce în ce mai puțini, dar profesorii totuși sunt optimiști. *Cornel Nișu*, directorul școlii nu vrea să se dea bătut și chiar dacă din 16 aprilie ar putea să stea acasă liniștit, pentru că iese la pensie, se angajează ca până anul viitor, când îi exprimă mandatul de director, sau până când se va găsi un înlocuitor, să lupte în continuare pentru viitorul acestei școli mici.

– Cum a fost această școală în urmă cu 15 ani, când ați fost angajat în această instituție pe care o conduceți de 5 ani?

– Acum 15 ani, când am făcut primii pași în această instituție, era o școală cu un număr de aproximativ 70 de elevi. Era un efectiv complet de clase, dar care pe parcursul anilor, din an în an, s-a redus tot mai mult, culminând cu o comasare a claselor, lucru care a determinat o plecare masivă a elevilor din școala noastră. În prezent, efectivul școlii noastre a ajuns la 24 de elevi.

– Cum vedeți viitorul acestei instituții?

– Într-adevăr, despre viitorul acestei instituții m-aș bucura dacă aș putea să-l prezint în culori optimiste, dar poate cu multă muncă și sânguință din partea cadrelor didactice se va îmbunătăți situația școlară.

– La întâlnirea de astăzi ați amintit că la înscrierile elevilor pentru clasa întâi s-au prezentat foarte puțini. De ce oare?

– S-au prezentat foarte puțini. Este vorba de doar 2 elevi, dar avem speranțe că până ce se va încheia perioada de înscriere să fie mai mulți elevi. Școala noastră dă manuale gratuite elevilor, rechizite școlare pentru elevii de clasa întâi și dispunem de cadre didactice tinere și bine pregătite care iubesc copiii. Ne străduim ca și de acum înainte să oferim copiilor manuale gratuite, mai folosim și unele manuale uzate, tocmai din dorința de a nu trebui ca părinții să cheltuiască bani în plus, cei mici primesc și rechizite, iar pe lângă

acestea oferim elevilor și o sinceră dragoste din partea personalului didactic.

– Nu cred că e ușor pentru dumneavoastră ca în fiecare vară să așteptați noul an școlar cu emoția că acela ar putea fi ultimul. Tocmai de aceea, probabil, în loc să vă bucurați de anii de pensie, mai

rămâneți totuși alături de colegii dumneavoastră?

– Nu știu care sunt formele care trebuiesc îndeplinite, dar am promisiunea că în limita posibilităților de a fi oficială această formă să rămân în continuare, să-mi ajut colegii, până la ocuparea postului de către un director care să preia conducerea acestei școli. O fac cu mare bucurie, o fac cu speranța că-mi ajut colegii și, nu în ultimul rând, sunt alături de elevii pe care îi iubesc sincer.

– Aveți și o grupă românească la grădinița din Aletea. Nu sunt șanse ca acei copii să ajungă să învețe în această instituție?

– Este o grupă în care se predă limba română, este o grupă comună, deci copiii a trei grupe sunt cuprinși în această grupă. Anul acesta, în grupa mare, cei care termină ciclul preșcolar sunt în jur de 7 elevi. Am avut în vedere posibilitatea ca acești copii, această grupă de preșcolari de la grădiniță, să fie mutați în clădirea școlii, însă nu sunt convins că condițiile care sunt în școală și tot ceea ce va trebui construit vor îndeplini toate drepturile de a funcționa această grădiniță în incinta școlii. Cu toate că aceasta poate ar putea fi o soluție pentru a salva instituția, iar acești copii să rămână la noi și să începem anul cu un efectiv complet.

Atentat la adresa presei românești din Ungaria

Argumentele FOII ROMÂNEȘTI

Urmăresc de mai multă vreme întreaga tevdură a luptelor interne care macină comunitatea românilor din Ungaria. Spectacolul dus acum la extrem, prin campania deloc sănătoasă a suprimării singurului săptămânal al românilor din Ungaria, *Foaia românească*, și decizia recentă a Curatorului Fundației Publice de a da câștig de cauză la finanțare publicației Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) scoate la suprafață modul superficial cu care sunt analizate dosarele în cauză. În fața săptămânalului în discuție, cu aproape 60 de ani de apariție, bilunarul *Cronica*, care apare abia din 2002, nu are temei să-și aroge dreptul și fondurile integrale pentru publicația minorității române. Punând alături, argumentele celor două publicații, orice cititor de bună credință reacționează imediat și poate cataloga cărei publicații îi dă încredere și legitimă existență; căci aceste argumente sunt de domeniul evidente și nu imaginaate ori inventate.

Argumentele pro *Foaia românească*

1. *Foaia românească* are cea mai lungă tradiție, apărând din anul 1951, fiind publicația tuturor românilor din Ungaria, în vreme ce *Cronica* a pornit în 2002 ca publicație a AȚRU.

2. *Foaia românească* a fost, de-a lungul celor 60 de ani, principalul organ de presă care a dus la afirmarea intelectualilor români din Ungaria; *Cronica* nu a înregistrat în cei 7 ani de apariție semnături ale intelectualilor români.

3. *Foaia românească* a prezentat în paginile sale informații despre AȚRU, în timp ce *Cronica* nu a înregistrat evenimente patronate de UCRU (Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria).

4. *Foaia românească* a beneficiat de semnături și colaboratori de prestigiu și de mare probitate intelectuală și morală, în vreme ce *Cronica* e redactată de 2-3 redactori fără portofoliul unei personalități colaboratori din comunitate.

5. *Foaia românească* a fost gazeta de afirmare culturală și literară a creatorilor români din Ungaria, *Cronica* nu a dat până acum nici un autor de literatură ori animator de cultură.

6. *Foaia românească* a atras de-a lungul apariției sale colaborări din partea elevilor și profesorilor, fiind strâns legată de mediul școlar, în vreme ce *Cronica* nu a înregistrat vreo semnătură din partea acestora.

7. *Foaia românească* a practicat o multitudine de genuri și forme publicistice, de la știri, la articole de opinii și comentarii, la medalioane culturale, istorice și literare, la reportaje și dezbateri

despre problemele comunității; *Cronica* este doar o sumă de știri, multe din ele depășite la vremea apariției bilunarului. *Foaia românească* a creat un curent de opinii în publicul cititor, propunând o atitudine critică și deschisă a problemelor cu care se confruntă comunitatea românească, în vreme ce *Cronica* a cultivat doar elogiul și orgoliul personal al unor persoane din conducere, ca și cum totul ar fi fost în regulă și în perfecțiune.

8. *Foaia românească* nu a practicat cultul personal al conducerii, prin numele președintelui UCRU, *Cronica* a supralicitat realizările AȚRU și a președintelui acestui for, cel mai des citat cu numele.

9. *Foaia românească* și-a lărgit aria colaboratorilor, din Ungaria și România, în vreme ce *Cronica* s-a restrâns exclusiv al materiale redactate de cei 2-3 reprezentanți ai instituției tutelare.

10. Receptarea publicației *Foaia românească*, în țară și în România, are o bază foarte largă, multe materiale fiind preluate de alte publicații și agenții de presă, *Cronica* nu are cititori constanți în Ungaria și în România aproape deloc.

11. *Foaia românească* a informat și propus dezbateri ample asupra problematicei situației limbii române în comunitate, având și rubrici de îmbunătățire a limbii, în vreme ce *Cronica* nu a abordat niciodată asemenea dezbateri și analize a limbii române; un exemplu elocvent, nici măcar știrea despre hotărârea de rostire a jurământului membrilor autogovernării în limba maghiară nu a apărut în ziarul respectiv.

12. *Foaia românească* oferă o paletă variată de interese de lectură, de la aspecte de cultură și tradiție comunitară, la cele de învățământ, religie, tineret, divertisment, cultură de masă, știință, sport, fiind o publicație dinamică și vie, mereu înnoitoare, în vreme ce *Cronica* s-a cantonat în structuri fixe și rigide, într-un conservatorism al artificilor și al realității poleite și cosmetizate.

14. O analiză profesională din punct de vedere jurnalistic, propusă unei comisii de specialitate, ar arăta că *Foaia românească* deține un standard de calitate ridicat, a stilului și limbajului jurnalistic, în vreme ce *Cronica* este încă în faza de amatorism și pionierat, cu stângăcii în mănuierea instrumentelor jurnalistice și a limbajului specific. Așezarea în pagină, asumarea răspunderii prin semnătură a materialelor, grafica, vizualizarea în media publicitară, organizarea paginilor și rubricaturii, structura internă a materialelor, argumentația și demonstrația, sunt atuuri ale *Foii românești* pentru profesiona-

lismul jurnalistic al redactorilor ei; lipsa de consistență a rubricilor, inversarea raporturilor între materiale de opinii și dezbateri și cele informative, absența materialelor de cultură și literatură legate de comunitate, evitarea semnării editorialelor, compromisul în modulizarea text-infografie, restrângerea ariei de interese pentru cititor, lipsa de argumentație în susținerea unor opinii, sunt probe ale unor erori în redactarea *Cronicii*.

15. Se uită prea repede că *Foaia românească* a dat nume de ziaristi pentru comunitate, practic toți din actualele structuri de presă s-au format în atelierul redacțional al *Foii românești*, în vreme ce *Cronica* nu a dat până acum nici un nume de ziarist notoriu, recunoscut ca atare de comunitate.

Protestul intelectualității românești din Ungaria acoperă cu temei o reacție specifică intelectualului format și afirmat în paginile *Foii românești*, prin chiar refuzul acestuia de a colabora, în cei opt ani ai *Cronicii*; căci nu întâlnim nici o semnătură de colaborare din partea acestei intelectualități. Când e refuzată dezbateră polemică și critică, e un semn de alarmă pentru pericolul alunecării în demagogie și fariseism în jurnalistică. Or, dacă publicația *Cronica* este preponderent **publicație oficioasă** a AȚRU, deci o publicație slujind puterea, *Foaia românească* a rămas în cursul istoriei ei o **publicație alternativă**, așezată, prin deontologia profesională, de cealaltă parte a puterii. Cititor, colaborator, redactor, preopinienți al polemicii, sunt cei trei care se întâlnesc în ziarul alternativ și *Foaia românească* și-a dus cu demnitate și verticalitate această misiune. Statistic vorbind, aruncăm o mănășă: câte materiale din *Cronica* au o atitudine polemic-constructivă, fac o analiză sinceră și obiectivă a problemelor grave cu care se confruntă tot mai împuținata comunitate românească din Ungaria, ori au o poziție combativă și critică față de procesul tot mai acut al asimilării?

Este de stringentă actualitate ca cele două publicații să se pună la masa de dialog românesc (până acum nici nu s-a făcut un asemenea exercițiu intelectual), și fiecare să aducă argumentele **pro** și **contra** puse pe un taler al specialiștilor, care să dea verdict corect și favorabil celui care acoperă cel mai bine și mai mult cartea de vizită a publicației. Altfel, pierderea pentru destinul ziaristicii românești din Ungaria ar fi semnul stigmat al pierderii identității, o acuză gravă a posterității pentru cei de azi care uită că sunt români.

prof. univ. dr. Cornel Munteanu,
Facultatea de Jurnalism, Universitatea
de Nord, Baia Mare

Pe scurt...

SEGHEdin

Miercuri, 8 aprilie, la Catedrala de română a Facultății „Juhász Gyula” din Seghedin, dr. Balogh András, docent universitar a ținut o prelegere despre relațiile interetnice și principiul transilvanismului între cele două războaie mondiale.

MICHERECHI

Miercuri, 6 aprilie, în organizarea Centrului de Documentare și Informare din Iula, Azilul Bătrânilor din Micherechi a găzduit o expoziție de icoane a artiștilor plastici Alina și Attila Bajkó din Giroc.

BUDAPESTA

Sediul Institutului Cultural Român din Budapesta a găzduit o expoziție de tapiserie intitulată „Iluzii spațiale”. Vernisajul expoziției a avut loc miercuri, 8 aprilie. Istoricul de artă Sümegei György a prezentat publicului operele expuse. Expoziția este deschisă publicului până la 20 aprilie.

CHITIGHAZ

La sfârșitul lunii martie s-au făcut înscrierile la școala generală românească din localitate. Conform datelor primite de la directoarea instituției, 12 părinți au decis ca copiii lor să-și înceapă studiile primare la această școală de la începutul anului școlar 2009/2010. Viitorii elevi de clasa întâi o vor avea ca învățătoare pe Maria Abrudan.

JULA

La 26-27 martie a fost organizat concursul național de istorie pentru liceele din Ungaria. 300 de echipe formate din elevi de liceu și-au dat startul la acest concurs, printre care 20 de echipe din țară și 5 echipe din România au ajuns la semifinala din 26 martie. La acest concurs a luat parte și David Cozma, primul elevilor din orașul Iula. Tânărul Cozma s-a calificat la finala concursului pe locul al șaptelea.

SEGHEdin

Programul din ziua de 9 aprilie al Casei Minorităților din orașul de pe malul Tisei a cuprins o conferință pe temă mitologică despre legenda și istoria lui Dracula. Prelegerile au fost ținute de Váradi Gábor și Szabó Gergő.

Lacrimile din ziua bucuriei!

Într-o vreme de sărbătoare, când a fost întâmpinat cu flori și cinstit și aclamat ca un rege, Domnul Isus plânge. Evanghelistul Luca subliniază acest moment spunând: „Când S-a apropiat de cetate și a văzut-o, Isus a plâns pentru ea...” (Luca 19:41).

Este atât de surprinzător și neobișnuit să-L vedem pe Domnul Isus plângând. De aceea să înțelegem care este mesajul lacrimilor Domnului Isus din această zi a bucuriei!

Sunt cel puțin alte două situații în care se menționează că Domnul Isus a plâns: la mormântul lui Lazăr (Ioan 11:36); în grădina Getsimani (Luca 22:44). În aceste situații am putea găsi ușor o motivație pentru lacrimile Domnului Isus. Era la mormântul prietenului Său, era înconjurat de oameni îndurerați, sau angajat în rugăciune și luptă spirituală. Când a intrat în Ierusalim, atmosfera era complet diferită. Ar fi trebuit ca Domnul Isus să fie fericit; și eventual lacrimile să fie de bucurie. Mesajul lacrimilor din ziua bucuriei este însă diferit, pentru că ele:

1. arată că Domnul Isus nu este mulțumit cu ceea ce I se oferă.

A venit la Ierusalim și așteaptă ca Mulțimea să-L cunoască ca fiind Mesia, iar națiunea lui Israel să creadă și să-L primească ca Domn și Mântuitor. Dar cei din Ierusalim și din Israel au fost atât de departe de așteptările Domnului Isus. Cunoscându-le starea inimii și formalismul religios îmbrăcat în straie de sărbătoare Domnul Isus plânge pentru ei. Erau atât de fățarnici; de aceea Domnul Isus pentru a-i identifica mai târziu în timpul săptămânii patimilor îi numește: „morminte văruite!” (Mat. 23:27). Dacă Domnul Isus

a plâns la mormântul lui Lazăr, în ziua în care a intrat în Ierusalim a fost întâmpinat de oameni morți spiritual, cosmetizați frumos pe dinafară cu haina de sărbătoare. Din punct de vedere spiritual putem spune că aceștia erau morminte ambulante!

A fost îndurerat de starea spirituală a lui Israel, dar și de situația în care a fost găsit templu. Acest loc în care trebuia să se vadă Slava lui Dumnezeu și să fie o „Casă de rugăciune” a ajuns într-o stare de plâns: „Peștera de tâlhari” (Mat. 21:13).

Îi face bucurie Domnului Isus ceea ce ai pregătit pentru și ceea ce va găsi El în templul inimii tale? La această sărbătoare fii pregătit să-I oferi ceea ce-I va aduce bucurie: „Inima ta curată”!

Dar nu numai atât; lacrimile din ziua bucuriei:

2. arată că Domnul Isus cunoștea că ei pierd ultima ocazie.

Pentru cei din neamul lui Israel venirea Domnului Isus la Ierusalim, a însemnat o vreme a cercetării. Dumnezeu le vorbise înainte în multe feluri; așa cum arată scriitorul epistolei către Evrei: „După ce a vorbit în vechime părinților noștri prin prooroci, în multe rânduri și în multe chipuri, Dumnezeu, la

sfârșitul acestor zile, ne-a vorbit prin Fiul” (Evrei 1:1-2/a). Domnul Isus este ultima cale prin care le vorbește Dumnezeu, iar evenimentul Intrării în Ierusalim era ultima ocazie de cercetare. Domnul Isus plânge pentru că ei au pierdut și această șansă!

Mai mult decât atât; lacrimile din ziua bucuriei:

3. arată că Domnul Isus știa viitorul ce-L așteaptă.

Fiul lui Dumnezeu cunoștea nu numai ce se ascunde sub haina lor de sărbătoare, ci și contextul acestor evenimente și viitorul lor. Pentru cei din Israel, din cauza necredinței lor și pentru că l-au respins pe Domnul Isus, urma un viitor sumbru: Ierusalimul urma să fie cucerit, templul dărâmat, populația înrobă și risipită până la marginile pământului (Luca 19:43-44).

Știind că ceea ce-i aștepta este o situație de plâns, Domnul Isus vărsa lacrimi. Viitorul celor fără de Dumnezeu ce-L resping pe Domnul Isus înseamnă: robie, împărșiere și moarte! Poate crezi că pentru tine poate fi altfel? Nu te înșela singur; ce-i ce-L resping pe Domnul Isus sunt într-o situație de plâns și îi așteaptă un viitor groaznic. Te afli cumva printre aceștia? Nu uita că afară din Împărăția lui Dumnezeu va fi „plânsul și scrâșnirea dinților”.

În ultimul rând însă, lacrimile din ziua bucuriei:

4. arată că Domnul Isus îi pasă de ființa umană.

Domnul Isus nu a plâns pentru Sine, și nici nu S-a plâns de cele ce I S-au întâmplat. El a plâns pentru alții. Evanghelistul Luca arată că: „atunci când s-a apropiat de cetate a plâns pentru ea” (Luca 19:41).

El nu este indiferent sau nepăsător față de ființa umană. Starea în care omul a ajuns și viitorul care îl așteaptă l-a îndurerat pe Fiul lui Dumnezeu, care a vărsat lacrimi pentru noi! Ce mare dragoste! Atunci a plâns pentru Ierusalim și neamul lui Israel. Nu cumva astăzi plânge pentru tine? Fii gata să îl primești pentru ca astăzi să-l aduci adevarată bucurie. Amin.

(Sursa: Misiune.ro)

Marșul Învierii, la a XVII-a ediție

Cea de-a XVII-a ediție a Marșului Învierii se va desfășura, luni după amiază, pe 20 aprilie, în Timișoara; la procesiunea religioasă cu caracter ecumenic vor participa mii de credincioși.

Marșul Învierii este o manifestare creștină interconfesională, care se desfășoară, în fiecare an, în cea de-a doua zi de Paște, în organizarea Asociației Evanghelice și de caritate „Isus, Speranța României”, în colaborare cu toate bisericile creștine din Municipiu și cu sprijinul Consiliului Local Timișoara. Marșul Învierii va începe în fața Catedralei Mitropolitane, la ora 15.00 (ora României) după care va urma traseul tradițional Primărie – Mitropolie – Palatul Adminis-

trativ – Parcul Rozelor. Vor cânta Fanfarele atât la catedrală, cât și pe drum până în parcul Rozelor. În fața fiecăreia dintre instituțiile menționate, cortegiul va face un popas unde va rosti câte un text biblic. În Parcul Rozelor, credincioșii vor asculta un program de cântece creștine cu caracter pascal susținut de coruri, orchestre și alți artiști.

Simion Felix Marțian

Intrarea în Ierusalim

*A fost o zi cum n-a mai fost vreuna,
Când Te-ndreptai, Isuse, spre cetate
Pe-un măgăruș, smerit ca-ntotdeauna,
Însă vuia prin gloate, ca furtuna,
Un dlocot de speranțe înviate.*

*Nicicând n-ai fost primit cu-atâta soare,
Cu-atâtea flori ce-și împleteau parfumul,
Nicicând atâtea fețe zâmbitoare
Nu s-au smerit, căzându-ți la picioare,
Cu hainele să îți aștearnă drumul.*

*Se dezbrăcau în cinstea Ta finicii,
Punându-Ți la picioare neprihana
Strivită-n clorofila rămuricii,
Și gloatele strigau cu ucenicii:
Osana Împăratului, osana!*

*Așa găsești Isuse drag cu cale
Să intri-n inimi, ca și în cetate,
Întâmpinat cu imnuri, osanale,
Călcând pe-ale smereniei petale
Și înviind speranțele uitate.*

*A fost o zi când am trăit sublimul,
O zi ce stăruie și tot în prag e
Când eu, neînsemnatul, anonimul,
Te-ntâmpinam ca și Ierusalimul
Când Te-ndreptai spre el dinspre Betfaghe.*

*Dar în cetate-ai cunoscut trădarea,
Triumful Tău s-a transformat în dramă
Când fila-ntoarsă a-nsemnat schimbarea,
Și plini de ură cereau condamnarea
Cei ce Te-au aclamat, gloata infamă.*

*Eu însă vreau, Isuse, cu ardoare
Ca și-n cetatea mea interioară
Să fiu mereu ca la întâmpinare,
Ca prin vorbire, faptă sau umblare
Să nu Te răstignesc a doua oară.*

Sărbătoarea Floriilor

Sărbătorim acum „Intrarea triumfală a Domnului în Ierusalim”. Numele ei popular este „Florii” și vine de la numele sărbătorii, pe care strămoșii noștri o aveau primăvara, cam pe vremea aceasta și se numea „Floralia”, adică sărbătoarea florilor. De aici avem și frecvența unor nume în poporul nostru românesc și în special în satele noastre românești, ca, Florea, Florica, Florin, Floarea și cu toate derivațele lor, ce sunt nume onomastice. Duminica Intrării Domnului în Ierusalim, e o duminică a bucuriei. Intrând Mântuitorul în Ierusalim, toți cei de acolo L-au întâmpinat cu: „Osana Fiul lui David, bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului”. A fost întâmpinat cu ramuri de finic, întinzând în calea Lui hainele lor. L-au făcut o primire cum nu-L mai făcuseră niciodată până atunci, dar în săptămâna următoare mai precis vinerea, aceeași care acum au strigat: „Osana”, vor striga: „Răstignește-L, răstignește-L”. Cu toate acestea ne aflăm în fața uneia din cele mai ciudate săptămâni din istoria creștinismului, din istoria omenirii. Dar să urmărim mai de aproape evenimentele: Mântuitorul cinase în casa lui Lazăr, pe care nu demult îl înviase din morți, într-un sătuleț de lângă Ierusalim, în Betania. Acum intră în Ierusalim, cea din urmă intrare a Lui în Ierusalim înainte de Patimi și Înviere. Mulțimile L-au aclamat ca pe un rege, aducându-și aminte că e din neamul lui David și L-au zis: „Bine este cuvântat Cel ce vine în numele Domnului”. Aceasta a fost o adevărată intrare triumfală în Ierusalim și am putea zice omenește, culmea activității omenești a Mântuitorului. Dar dacă citim cu multă atenție Sfintele Evanghelii și aruncăm mreața mai la adânc, o să înțelegem că, în mijlocul acestei bucurii generale, unul singur era trist. Și anume acela care ar fi trebuit să fie cel mai bucuros, pentru că Lui i se adresau toate aceste osanale: IISUS. Aparent, era o zi a triumfului dar nu a triumfului pe care îl dorea Iisus. Iisus ar fi dorit să triumfe asupra inimilor oamenilor și El ar

fi dorit să schimbe inimile oamenilor. I se făcea acum, intrând în Ierusalim, o primire de fals profet. Nu se putea recunoaște în imaginea din mintea lor. Dar cei de față nu au fost în stare să priceapă că nu e vorba de un rege pământesc, ci de un rege al cerului, un rege spiritual. Ceea ce-L va spune peste câteva zile lui Pilat care-L va întreba: „Tu ești Împăratul Iudeilor?”, iar Iisus îi răspunde: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta”, cu alte cuvinte, sunt împărat, dar nu un împărat al unui regat pământesc. Bine, bine, dar cine să priceapă aceste lucruri? Se duse vestea, că Iisus are și puterea să învie morții. De mult Iudeii așteptau un rege care să-L elibereze de sub jugul Roman. Și începuseră să vadă în El pe acest rege izbăvitor. Știm, tot din Sfintele Evanghelii, că nu o dată au vrut să-L proclame rege al lui Israel, dar El s-a strecurat prin mulțimi și S-a făcut nevăzut. Deci când Iisus a intrat în Ierusalim, înconjurat de ucenici și călare pe un asin tânăr, toți au văzut în El pe regele așteptat și strigau: „Binecuvântat e Cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel”. Acest „binecuvântat” avea pe atunci valoarea de „bine ești venit”, iar când strigau: „Împăratul lui Israel” de fapt era o proclamație publică a lui Iisus care mai fusese încercată și altădată. Dacă ne gândim bine, logica era foarte simplă. Un conducător, pentru ca să-și zdrobească dușmanul, trebuie ca să-L ucidă, să ducă o luptă cu oastea lui și să-i nimicească oastea, pentru ca inamicul să nu mai aibă puterea să se ridice și să contraatace. Așadar în mod obișnuit cel care omoară un om nu are puterea să-L învieze, dar cel care învie un om, are puterea să-L și omoare. Deci dacă Iisus nu avea o oaste organizată, iată că în logica aceasta simplă, după ce ei au fost martorii învierii din morți a lui Lazăr, El putea să-și creeze una de circumstanță și chiar dacă i-ar fi ucisă de inamic, să zicem de împăratul Romei, El ar fi avut pute-

rea printr-un simplu strigăt, să și-o refacă la loc și să ducă bătălia până la capăt. Acesta e purul motiv pentru care mulțimile L-au întâmpinat pe Iisus cu aclamații și cu atâta entuziasm, încât se urcau prin finici și desprindeau ramuri și le fluturau în văzduh așternându-le în cale, laolaltă cu straiele, cu hainele lor. Iar copiii, mergând și ei înaintea purtând în mâini ramuri de finic îi cântau: „Osana, osana”, un cuvânt ebraic, care e un cuvânt de slavă, de cinstire. Dar pe marginea drumului erau dușmanii din totdeauna a lui Iisus, fariseii și saducheii. Așa a străbătut Iisus ulițele Ierusalimului, mulțimile au început să se subție. Fariseii și saducheii de pe margini, iritați de atâta entuziasm l-au zis lui Iisus: „Spune-le să tacă”, dar Iisus le-a replicat blând: „Dacă ei vor tăcea, atunci pietrele vor striga”. Aceasta a fost Intrarea Domnului în Ierusalim. Acum trebuie să reținem următorul aspect. Iisus conștient că întotdeauna știa ce face. Dar se pune întrebarea: „Dacă știa că merge la patimă și la moarte, ce nevoie ar avea de această intrare triumfală și de aceste aclamații ca un rege? Oamenii trebuiau să știe că El va suferi ca

un rege, ca un împărat, ca un Dumnezeu, că El nu va suferi ca un înfrânt, ci ca un biruitor, chiar al chinurilor sale proprii. Acesta e uriașul mesaj al lui Dumnezeu, care suferă pentru noi oamenii, de bună voie și nesilit de nimeni. Iisus intră în Ierusalim ca un rege, cu însemne regale și trebuia să se știe că va suferi tot ca un rege. Așadar, acesta a fost mesajul pe care oamenii nu l-au priceput, nici măcar ucenicii. După câteva zile Iisus a fost prins, arestat, dus la judecată în fața lui Pilat, care totuși avea o conștiință, a dregătorului, a demnitarului. A priceput că învinuirea aduse lui Iisus erau nedrepte și că trebuie grațiat. Dar mulțimile, întărite și atâte de farisei și saducheii, strigau cu turbare din fața balconului lui Pilat: „Ja-l, ia-l, răstignește-L, răstignește-L”. Ei bine, aceeași oameni, care cu câteva zile îl aclamaseră la intrarea în Ierusalim, aceeași oameni care-și așternuseră straiele la picioarele Lui, aceeași oameni care-L salutaseră ca pe împăratul lui Israel, aceeași oameni care-L fluturau în văzduh ramuri de finic, aceleași gloate. Nu erau altele, se transformaseră. Ucenicii cel puțin dispăruseră, se

ascuseseră de frica, dar mulțimile atașate ieșiseră în față cerând condamnarea aceluiași Iisus, în care nu mai recunoșteau pe împăratul lui Israel ci pe omul slab, care fusese arestat, bătut, biciuit și poate că-n bicele care cădeau pe trupul gol al lui Iisus, vedeau ramurile de finic cu care ei îl întâmpinaseră cu puțin timp înainte. Dar trebuie reținut că singurii care nu erau de față și care nu strigau „Răstignește-L” erau copiii, care-L însoțiseră pe Iisus la intrarea triumfală de-a lungul drumului și până la capătul drumului până-n templu. Ei, copiii cu inimile lor curate. În rest, mărgi-nime și lașitate omenească. Dar cu toate acestea, noi acum sărbătorim cu bucurie această mare sărbătoare. De ce? Pentru că noi știm mai mult decât știau contemporanii lui Iisus care L-au primit în Ierusalim și apoi L-au osândit. Știm că Intrarea triumfală în Ierusalim era prefigurarea triumfului deplin, prin învierea Sa din morți. Aici, noi, în satele noastre românești, cinstim Intrarea triumfală a Domnului și purtăm în amintirea ramurilor de finic, ramuri de salcie verde înmugurită care e specifică zonei noastre geografice și pe care la finalul slujbei preotul o va binecuvânta. Și cu aceasta salcie sfântă creștinii noștri pleacă din Biserica satului spre casele lor punându-o la icoană făcând din ea o coroniță care va sta acolo până târziu când se usucă. Cei de atunci, din vremea Mântuitorului, L-au aclamat cu ramuri de finic, dar peste câteva zile aceste ramuri aveau să se prefacă-n bicele cu care au lovit trupul lui Iisus. Plecăm și noi cu ramurile noastre de finic, dar să le păstrăm ca pe niște ramuri de finic și să nu îngăduim ca prin păcatele sau necredința noastră, ele să se prefacă-n bicele cu care să-L supunem pe Iisus Patimilor. Așadar ziua de azi, dinaintea patimilor Domnului e o zi de bucurie, de lumină, pentru că ea e luminată pe dinăuntru de credința noastră în Învierea care stă la capătul patimilor lui Iisus.

Pr. Virgil Bolea,
jud. Alba, România

Florii la Cenad, în 2008

Rezultate obținute la concursuri Școala generală românească din Jula

În zilele de 18-19 martie, orașul Jula a găzduit concursul de recitare pentru clasele 5-8. La această competiție au participat și elevi ai Școlii generale românești din Jula. La concursul de poezii, pe locul III s-a clasat *Petra Kávási*, eleva clasei a 5-a. La recitare proză *Zoltán Szántó* a obținut locul al treilea. Profesoara pregătitoare a fost *Beata Condoroș Szöllősi*. Din clasa a 6-a a participat *Isabela Boca*, calificându-se pe locul I, la concursul de recitare poezie. Eleva școlii generale a fost pregătită de profesoara *Valeria Lengyel*. *Enikő Papp*, eleva clasei a 7-a a obținut locul III tot la concursul de poezii, ea fiind pregătită de profesoara *Ildikó Ruja Pilan*.

□ □ □

La concursul județean de limba engleză, *Rokkó Rocsin*, elev în clasa a 8-a a Școlii generale românești din Jula s-a clasat pe locul al treilea. Elevul școlii românești a fost pregătit de profesoara de engleză *Beata Barna Hotopan*.

□ □ □

Dora Görbedi, eleva clasei a 7-a a Școlii generale a ajuns pe locul al doilea la concursul regional de chitară, organizat pe 27 februarie, la Bătaia.

□ □ □

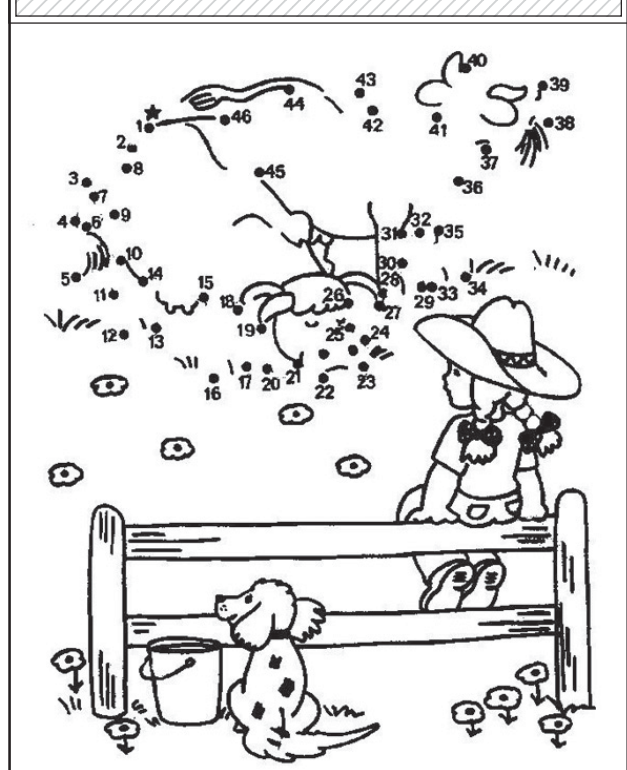
Pe 20 februarie, la Jula a fost organizat concursul teritorial de matematică „Zrínyi Miklós”. Din primii 100 de elevi, *Ester Hegedűs*, eleva clasei a 4-a s-a clasat pe locul al 66-lea, profesoara pregătitoare fiind *Eva Gomboș Ruja*. *Dorina Borbola*, din clasa a 5-a a ajuns pe locul al 77-lea, ea fiind pregătită de profesoara *Maria Rus*. Pe locul al 58-lea s-a clasat *Anamaria Hegedűs*, eleva clasei a 7-a, iar pe locul al 66-lea s-a clasat *Daniel Repiszky*, elev din clasa a 8-a, ei fiind pregătiți de profesoara *Maria Rus*.

□ □ □

La proba în scris a Olimpiadei din limba română (OATV), elevele *Anamaria Hegedűs* (clasa 7), *Enikő Papp* (clasa 7) și *Alexandru Benedekfi* (clasa 8) au obținut punctajul necesar pentru proba orală. La concursul din cultură și civilizație românească, *Emese Antal*, elevă în clasa a 8-a și *Cristina Romilda Lekner* din clasa a 7-a vor continua concursul cu proba orală la sfârșitul acestei luni. Profesorii pregătitori au fost *Maria Rocsin Farcas* și *Ana Secan Navratil*.

A.C.

UNEȘTE ȘI COLOREAZĂ!

Planete, sateliți, asteroizi, comete

Soarele și mulțimea de aștri care se învârt în jurul lui, sub efectul atracției gravitaționale, alcătuiesc sistemul solar. Acesta cuprinde, pe lângă Soare, 9 planete principale, mii de mici planete (numite asteroizi), comete, meteoriți și praf interplanetar.

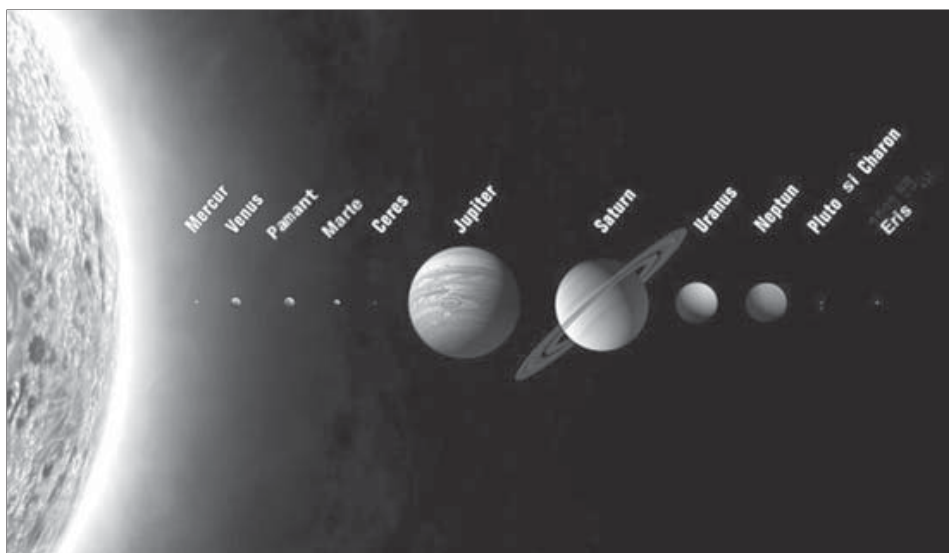
Cele 9 planete principale sunt, de la cea mai apropiată de Soare la cea mai depărtată: Mercur, Venus, Pământul, Marte, Jupiter, Saturn, Neptun și Pluto. Ele se împart în două familii.

– cele mai aproape de Soare, planetele telurice

în jurul lui Marte, 16 în jurul lui Jupiter, 18 în jurul lui Saturn, 15 în jurul lui Uranus, 8 în jurul lui Neptun și unul în jurul lui Pluto: 27 au fost descoperiți pornind de la fotografiile furnizate de sondele spațiale. Cel mai mare dintre

Lună). Mai mult de 5000 de asteroizi au fost deja inventariați, dar în fiecare an se descoperă alții.

Când sunt situate la depărtare de Soare, cometele se reduc la un nucleu de câțiva kilometri, format dintr-un amestec de gheață, blocuri stâncoase și praf. În apropierea Soarelui, acest nucleu se încălzește, din el încep să emane gaze, care antrenează praful. Astfel, nucleul se în-

(Mercur, Venus, Pământul, Marte); de mărime mijlocie, dar dense și cu suprafață solidă, au evoluat mult de la formarea lor;

– cele mai depărtate de Soare, planetele gigantice (Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun), mult mai masive și voluminoase, dar puțin dense și lipsite de sol; atmosfera lor este compusă, în principal din hidrogen și heliu. Pluto reprezintă un caz particular: de mărime mică și puțin densă, ea are o orbită foarte alungită. E vorba, probabil de un fost satelit al planetei Neptun, devenit independent în urma unei coliziuni cu un corp ceresc.

O familie numeroasă

În rotația lor în jurul Soarelui, planetele sunt însoțite de sateliți. Astăzi se cunosc 61 de sateliți naturali în sistemul solar: 1 în jurul Pământului (Luna), 2

ei, Ganimede, satelitul lui Jupiter, are 5260 km diametru. Cel mai apropiat de planeta-mamă este Phobos, satelit care se învârtă la 9 380 km de Marte; cel mai depărtat, Sinope, evoluează în medie la 23.725.000 km de Jupiter. Începând cu 1801, s-au mai descoperit mii și mii de mici planete. Cea mai mare dintre ele, Ceres, nu are decât 1000 km diametru. Marea majoritate a asteroizilor este grupată între orbita lui Marte și cea a lui Jupiter, la distanțe față de Soare cuprinse între 2,17 și 3,3 ori distanța dintre Pământ și Soare. Totuși, unele au orbite foarte alungite, putând atinge Pământul: astfel, în 30 octombrie 1937, Hermes, un mic corp ceresc de numai 800 m diametru, a trecut la mai puțin de 800 000 km de planeta noastră (doar de 2 ori distanța până la

conjoară de o aureolă luminoasă, coama. Radiațiile emise de Soare contribuie la alungirea coamei, în direcția Soarelui, care se transformă într-o coadă din gaz, rarefiată și rectilinie, lungă uneori de mai multe sute de milioane de kilometri, și într-o coadă de praf mai lată și curbă. Din Antichitate și până în zilele noastre, au fost identificate mai mult de 800 de comete diferite. Se pare că există aproape o mie de miliarde, repartizate într-un vast halou, la marginile sistemului solar.

În sfârșit, între planete mai circulă mase de praf și blocuri stâncoase sau metalice, numite meteoriți. Aceștia din urmă sunt fragmente din asteroizi sau resturi de comete. În apropierea Pământului, ei cad în atmosferă și ard mai mult sau mai puțin în totalitate. Astfel, formează „stelele căzătoare”.

Prietenia școlară din Micherechi și Oradea

Marti, 31 martie, în sala festivă a Liceului Teoretic „Onisifor Ghibu” din Oradea a avut loc un spectacol prilejuit de o nouă întâlnire a partenerilor din cadrul proiectului educațional internațional „Ocro-tind natura, ne îmbunătățim viața”. În acest proiect sunt implicate trei școli: Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” din Oradea, Școala Bilingvă din Micherechi și Școala cu clasele I-IV din Bicaci, comuna Gepiu. La întâlnirea de marti au luat parte 40 de elevi din clasele 3 și 4 ai școlii generale din Micherechi, însoțiți de directorul școlii Zoltan

Ruja și câțiva profesori. Pe agenda întâlnirii din săptămâna trecută au figurat mai multe activități: vizionarea unui spectacol în limba română la Teatrul de Stat pentru Copii și Tineret „Arcadia”, vizitarea principalelor obiective și monumente cultural-istorice din centrul municipiului Oradea, prezentarea și vizitarea Liceului Teoretic „Onisifor Ghibu”, plantarea a doi arbuști ornamentali în grădinița școlii.

În decembrie 2008, la prima întâlnire de proiect, care s-a desfășurat la Micherechi, au participat membrii echipei de proiect

și un grup restrâns de elevi din Oradea. Atunci, partenerii orădeni le-au făcut cadou elevilor din Micherechi câte-o „Carte de colinde”. Acum, au fost primiți cu o expoziție, cuprinzând dansuri populare, dans sportiv, dans de societate, un grupaj de cântece despre natură și un grupaj de cântece din repertoriul internațional, în mai multe limbi europene. La sfârșitul întâlnirii, gazdele le-au dăruit partenerilor de proiect din Micherechi și din celelalte școli un coșuleț în formă de iepuraș cu un ou de ciocolată, ca simbol al prieteniei. A. Cioca

Petrecere la liceul din Julia

Săptămâna trecută, absolvenții celor două clase a 12-a a Liceului „Nicolae Bălcescu” din Julia și-au distrat cadrele didactice cu versuri și cântece vesele. Petrecerea nebunească a absolvenților de a se masca și a se îmbrăca în haine haioase este o tradiție practică în școlile maghi-

are, fiind numit „bolond ballagás” (absolvirea nebunilor). Costumele nostime pe care le-au purtat atât absolvenții cât și dirigintele celor două clase, însoțite de asemenea de cântece nostime, au fost prezentate din clasă în clasă colegilor mai mici.

A.B.

Bacalaureat la limba și literatura română 2009

Până la 16 februarie 2009, toți elevii din clasele terminale ale Liceului „N. Bălcescu” din Julia și-au exprimat, în scris, opțiunile pentru obiectele de studiu prevăzute pentru probele la alegere, la care doresc să susțină examenul de bacalaureat.

În ziua de 11 mai se va

susține proba în scris la limba și literatura română. Proba orală la română se va ține, pentru clasa XII/A, în zilele de 15 și 16 iunie, iar pentru cei din clasa XII/B va fi pe 17 și 18 iunie. Anul trecut, 6 liceeni au luat parte cu succes la olimpiada din limba română. La finală, Maria Ruja,

Greta Ruja, Patricia Petrușan, Evelin Iuhăș, Iosif Vaida și Iulia Machhour au obținut punctajul necesar, astfel în anul acesta ei sunt scutiți de bac la limba și literatura română. În urma unei schimbări de lege, începând din anul acesta, olimpiada nu va mai oferi această scutire. A.C.

Burse pentru studenți români

Comisia Maghiară de Burse (MÖB) asigură pentru anul studențesc 2009-2010 burse pentru tineri

studenți de naționalitate română, care studiază la universitățile și facultățile din România. Termenul li-

mită de înaintare a dosarelor este 1 iulie 2009. Dosarele se pot trimite la adresa Comisiei Maghiare de Burse, 1519 Budapesta, c.p.: 385. Informații suplimentare puteți afla la adresa www.scholarship.hu. A.C.

Liceul N. Bălcescu pe internet:
www.balcescu.sulinet.hu

Clubul Minorităților, la Budapesta

La 31 martie, în Sala de conferințe a Cancelariei Primului Ministru a avut loc Clubul Minorităților din Ungaria. Întâlnirea pe tema „Idei și fapte” l-a avut ca invitat pe *Choli Daróczi József*, scriitor, poet, traducător, pedagog, unul dintre intelectualii de seamă ai comunității rromice din Ungaria. Moderatorul acestei întâlniri a fost doamna *Németh Erika*, președinta Departamentului pentru Minoritățile Naționale și Etnice din cadrul Oficiului Primului Ministru.

Clubul Minorităților din Ungaria a fost inițiat la sfârșitul anului trecut de Departamentul pentru Minorități Naționale și Etnice în scopul de a se crea un dialog și de a se cunoaște și dezbată problemele minorităților, de a se încerca să se găsească răspunsuri în acest sens. Acest program a fost inițiat atât pentru lucrătorii din administrația publică, cât și pentru deputații din autoguvernările minoritare din capitală și din țară, pentru conducătorii organizațiilor civile ale minorităților.

La întâlnirea organizată în ultima zi a lunii martie, cei prezenți au fost încântați de personalitatea și talentul de povestitor al lui *Daróczi József*. După cum a reieșit din spusele sale, drumul său în viață a fost mai sinuos ca membru al unei minorități stigmatizate, dar școala și prin ea acei profesori deosebiți de care a avut parte, l-a ajutat în formarea sa ca personalitate și exponent al unei minorități. Astfel nu putea să rămână neatinsă tema învățământului de astăzi în limba maternă,

dar și carențele învățământului în general, care are ca țel obținerea de diplome și nu aceea de însușire a unei meserii, ceea ce ar ajuta tinerii de naționalitate rromă să-și găsească un loc în cadrul societății și nu la periferia ei.

În ceea ce privește limba maternă, s-a accentuat că nu este numai un instrument de comunicare, ci și o relație spirituală și în acest sens este foarte importantă relația elev-profesor, nu numai de manuale în limba maternă e nevoie, ci și de suflet pentru predarea ei. S-a arătat că limba vorbită de rromi a rămas numai în sfera intimă a familiei, deoarece nu există acei specialiști care să poată pregăti manuale. Ca și cu alte ocazii în asemenea cercuri, a fost subliniată importanța limbii materne în păstrarea identității unei minorități.

Președintele Asociației Armenilor din Ungaria, *Alex Avanesian* a readus în prim plan problema mult discutatei legi a minorităților care nu servește scopurile acestora și a facilitat apariția etnobusinessului. Cunoașterea limbii materne ar trebui să fie una din condițiile pe care să le îndeplinească cei care se angajează să reprezinte o minoritate, a mai adăugat *Alex Avanesian*.

Fără a avea pretenția că asemenea cluburi ale minorităților ar putea rezolva problemele cu rădăcini adânci, care după cum vedem nu sunt numai problemele unei minorități, există posibilitatea de a le aduce în prim plan și de a spera că mai pot fi rezolvate.

Gabriela Enea Elekes

Vâslind împreună pe Crișul Alb

Vineri, 27 martie, *Sós Imre*, președintele Asociației turistice pentru tineret ZERGE, cu sediul la Julia, s-a întâlnit la Primăria din Chișineu-Criș cu primarul orașului, *Gheorghe Burdan*, pentru a discuta programul turei de caiac pe Crișul Alb. La Primăria din Chișineu, *Sós* a fost așteptat de mai mulți conducători ai insti-

tuțiilor din Chișineu, pentru a întocmi programul manifestării, care va avea loc la sfârșitul lunii mai. Tura de caiac pe Crișul Alb (Chișineu-Criș – Julia) se va desfășura în zilele de 29, 30 și 31 mai. Startul se va da pe 30 mai, dimineața, la podul de peste Crișul Alb, iar lungimea traseului este de 160 de km, în România,

iar în Ungaria are o lungime de 220 de km. Proiectul va asigura avantaje pentru populația ambelor țări. Va ajuta circulația pe apă, în locurile unde până acum au fost neumblate. Se estimează participarea a 40 de persoane din Ungaria, plus sportivi din județul Arad. Pe 15 mai, de la ora 11.00, în incinta Primăriei din Chișineu-Criș va fi vernisată o expoziție cu fotografii care ilustrează imagini cu flora și fauna de pe Criș, care va putea fi vizitată până la sfârșitul lunii mai.

Tura de caiac este organizată de asociația julană, dar de anul trecut, deoarece startul competiției se dă la Chișineu-Criș, se implică și conducerea Primăriei din Chișineu, oferind participanților la această manifestare două zile de program comun cu masă și cazare.

A. Butar

Crișul Alb

Parteneriate cu asociații din România

Reprezentanți ai Asociației Tradition Grup din localitatea Bucerdea Vinoasă, județul Alba, au căutat la începutul săptămânii trecute, pe 30-31 martie, comunitatea românească din Ungaria, pentru a semna parteneriate cu asociații și fundații românești de aici. Au reușit să semneze contracte cu Asociația „Pentru Micherechi”, cu Coaliția Românilor din Ungaria și cu Asociația Culturală Română „Mihai Pardi” de la Otlaca-Pustă.

Este vorba despre Programul Cante-mir lansat de ICR București, prin care se intenționează promovarea valorilor culturale românești tradiționale și nu numai prin intermediul colaborărilor și a unor programe și evenimente organizate în afara graniței României. „Inten-

ția noastră a fost să inițiem și să semnăm parteneriate cu asociații și fundații de profil, de cultură, din zona orașului Julia și a comunităților rurale unde trăiesc români. Acest parteneriat va presupune, în momentul în care proiectul nostru se va declara câștigător, organizarea de activități comune cu aceste asociații și localitățile din care fac parte. Este vorba de un program de prezentare a unui obicei străvechi românesc, respectiv șezătoarea. Intenționăm ca acest proiect să fie un prim pas în colaborarea mai strânsă pe latură culturală și nu numai, între comunitățile românești din Ungaria și comunități din județul Alba”, a precizat coordonatorul proiectului, *Vasile Grigoruț*, din județul Alba.

A.B.

Dacă nu știți ce să citiți... Noi vă dăm idei!

În această rubrică vă vom prezenta în fiecare săptămână câte 10 cărți noi pe care le puteți împrumuta de la biblioteca Liceului „N. Bălcescu” din Julia. Alte informații puteți obține de la bibliotecara *Silvia Cefan* la adresa de mail: biblioro@citromail.hu.

1. John Ortberg: O dragoste mai presus de rațiune
2. Franz Kafka: Jurnalul
3. Nelson DeMille: Odissea lui talbot
4. John Grisham: Avocatul străzii
5. Agatha Christie: Crima din Mesopotamia
6. Gabriel Garcia Marquez: Dragoste în vremea holerei
7. Tom Clancy: Dezbină și cucerește
8. Dan Brown: Conspirația
9. Beatrice Masini: Prieteni vechi și noi
10. Thomas Harris: Tăcerea mieilor

Manuscrisele, valori spirituale ale comunității românești din Ungaria

Opera mitropolitului cărturar al Moldovei „Cazania” sau „Cartea românească de învățătură” este prima carte tipărită în Moldova, la Iași, în 1643, de mitropolitul Varlaam, cu toată cheltuiala domnitorului Vasile Lupu și reprezintă unul dintre cele mai importante monumente ale culturii române vechi. Cartea continuă să se bucure, la peste trei veacuri și jumătate de la apariție, de un real interes, ocupând un loc meritoriu în toate tratatele de istorie a literaturii române și a cărții românești vechi, iar exemplarele ajunse până în zilele noastre sunt ocrotite și expuse în muzee. Cartea veche românească „podoaba vie a altarului” – ce se citea în strană duminică și în zilele de sărbătoare pentru a aduce lumină, mângâierea sufletului, dar și încântarea ochiului, fiind decorată în fel și chip, a împodobit altarele bisericuțelor noastre timp de secole, stând alături de icoane. Cazania lui Varlaam a ajuns până la noi, în satele românești din Ungaria.

Cu un exemplar din această valoroasă carte se mândrește și Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria. Mulțumită cercetătoarelor Emilia Martin, directoarea Muzeului Erkel Ferenc din Julia și a Elenei Csobai, de la Muzeul Munkácsy din Bichișciaba, care au salvat o serie de cărți bisericești și manuscrise de la bisericile românești din Ungaria, azi Cazania este la loc de cinste, alături de alte valori spirituale, la Episcopia din Julia, făcând parte din tezaurul cultural al românilor. Doamna Martin ne-a informat că adunarea pieselor bisericești din bisericile ortodoxe române, mai ales cele care se aflau în stare de degradare, s-a făcut la propunerea Uniunii Democratice a Românilor de atunci și cu aprobarea bisericii, de a fi colecționate, înregistra-

te și aduse la vicariatul din acele vremuri. Astfel au fost adunate icoane, veșminte, piese bisericești printre care și un număr de aproximativ 400 de manuscrise vechi dintre care în jur de 50 de exemplare au fost restaurate.

Despre valoarea Cazaniei lui Varlaam și a manuscriselor care se află azi la Episcopia din Julia, precum și despre centrele cele mai importante din cadrul Bisericii Ortodoxe Române, unde s-au tipărit diferite cărți de cult, am stat de vorbă cu doamna Elena Rodica Colta, etnograf la Complexul Muzeal Arad.

– Centrele tipografice bisericești, în timp, au ajuns să fie foarte multe, pentru că cultura secolului al XVIII-lea, pentru români, a fost o cultură de tip bisericesc. Asta nu înseamnă însă că orizontul lor se li-

mita la conținutul religios al cărților pentru că așa cum vom vedea puțin mai târziu, toți cei care au tipărit cărți au scris niște prefețe care s-au adresat direct cititorilor și în care și-au prezentat de fapt punctul lor de vedere și mesajul pe care voiau să-l trimită acelor pentru care au făcut aceste cărți. Anul trecut, în România, Academia Română a aniversat tipărirea primei cărți românești, un Liturghier din 1508, tipărit de Macarie. Există un singur exemplar din această carte și nu se știe cu precizie nici astăzi unde s-a tipărit, însă acesta pune bazele tiparului în spațiul locuit de români. Urmează o serie de tipografii care funcționează în secolul al XVI-lea, din care sunt de asemenea rare cărțile, cum este Orăștia, unde apare Palia lui Coresi, Sibiu etc., dar acestea au avut tipografi străini și au tipărit cărți cu litere chirilice pentru pravoslavnici, fiindcă erau o parte din ele în limba slavonă. Un moment important în istoria tiparului și a cărții românești este secolul al XVIII-lea, când cărturarii români, și aici intră și fețele bisericești, episcopii, mitropoliți, dar și domnii Moldovei, Transilvaniei și Țării Româ-

nești, își pun problema traducerii cărților în limba neamului. Este de fapt o mișcare importantă pentru noi, pentru că de la această dată se tipăresc cărți într-o limbă vorbită. Sigur că primul efort a fost ca să încerce să facă din aceste dialecte, o limbă literară înțeleasă de toți românii din provinciile românești.

Cel care răspunde celebru prin prefața scrisă este Simion Ștefan de la Bălgrad, care tipărește Noul Testament în 1648. Dar cartea care a fost pentru tot secolul XVII și XVIII, un model de literatură bisericească a fost Cazania lui Varlaam. Aniversarea Cazaniei, tipărită în 1643, s-a făcut în România în 1993, atunci când a avut 350 de ani de la apariție. Ea continuă să fie și astăzi o carte fascinantă și foarte mulți specialiști în literatură veche continuă să o comenteze și de fiecare dată descoperă ceva interesant la ea. Pentru prima dată în această carte apare și cuvântul românesc, se numește „cartea românească de învățătură”. Este scoasă de mitropolitul Varlaam, s-ar zice, după o cazanie mai veche, care a circulat în manuscris, care în secolele XVII–XVIII încearcă să se răspândească. Astfel a

ajuns și în bisericile românești din Ungaria ceea ce este mai important, pentru că în colecții particulare ea mai există, dar important este că a fost cumpărată de o comunitate românească, din dorința de a o avea. Era considerată fascinantă încă la acea vreme. O dovadă a succesului acestei cărți este că în foarte multe localități din Transilvania ea a fost cumpărată în primii ani după ieșirea de sub tipar. În acele vremuri cărțile circulau dintr-o regiune în alta sau dintr-o țară într-alta din mână-n mână, fie aduse de negustori, de copişti moldoveni, care, încă în secolul al XVII-lea, trec în Transilvania și ajung până în părțile noastre. Și pentru că nu puteau toți să și-o cumpere, că tirajul nu a fost atât de mare, a început în paralel cu cumpărarea și difuzarea ei, un proces de copiere a ei. O serie de copişti, chiar din părțile Aradului, au copiat această carte, literă de literă, alții au respectat fidel conținutul cărții, alții au completat-o cu alte cazanii, care circulau în manuscrise, în orice caz au fost copişti care au încercat să reproducă inclusiv ilustrații cărții.

(Continuare în pag. a 16-a)

Multă dragoste pentru copii și mult elan pedagogic a pus dascălița Maria Misaroș în toată cariera sa legată de școală și de ucenicii ei. Profilul ei se încheagă în lumina limpede a unui dascăl de viță veche și nobilă, pentru care misiunea s-a îmbinat cu priciperea și devotamentul pentru meseria de dascăl. N-a obosit și nu a descărat niciodată în rostul ei formator, muncind cu har și cu dar. O privire blândă părintească, o ținută morală impecabilă și un surâs încurajator printre micuții elevi au însoțit atâtea generații de elevi cărora le-a descifrat taina scrisului și socotitului. Și-a dus această nobilă povară cu mândrie și verticalitate, având sentimentul că ros-

Școala românească din Julia – 60 de ani (16)

Maria Misaroș

(1926–)

la 23 octombrie 1926, în comuna Săcal, din părinții Gheorghe Iuhăș și Ecaterina Ciora. Studiile primare le face la școala din satul natal, clasele 1–4 (1933–1937). După terminarea școlii elementare, trece încă patru ani la nivel superior, (1937–1941) la Institutul „Sfânta Ursula” din Oradea și ca atâți dascăli români, urmează școala normală de învățători din cadrul acestui institut (1941–1946). La terminarea studiilor, începând din 16 septembrie 1946 funcționează

lângă biserică, astfel că dascălița Maria Misaroș avea în educație și supraveghere și copiii de la cămin. În primul an la școala de aici a avut circa 15 elevi și l-a avut ca director și coleg pe Arus Albert, Negru Gheorghe, Dumitru Sabău. Datorită mutării preotului la Săcal, Maria Misaroș trece din decembrie 1947 la Școala română din comună, predând la clasele 1–4. Activitatea sa aici, rodnică și plină de satisfacții profesionale, a fost și un bun moment de practică pedagogică, în pregătirea lecțiilor și materialelor intuitive (planșe, scheme, grafice), cu talent și har, dar și un model pentru săcăleni, cărora le dă un real sprijin în activitatea culturală (cercuri, cor românesc, scenete). A avut aici ca elevi viitori profesori și colegi, Iosif Gorbodi, Iuliana Rad, Etelca Fejes. Activează la școala din Săcal până în iulie 1963, când revine la Julia, într-o primă fază (1961–1973) ca educatoare-pedagogă la Căminul „I.C. Frimu”, în supravegherea și organizarea programului de cămin, a meditațiilor de pregătire a lecțiilor pentru elevi. O vreme a fost numită și responsabilă culturală în cămin, implicându-se în activitatea culturală a elevilor interniști (serate culturale, concursuri în cadrul „Săptămânii limbii române”, activități practice). La cămin i-a avut ca elevi pe Gheorghe Petrușan, Ioan Budai, Ștefan Frățean. Din iarna anului 1973 este solicitată să predea la școa-

la generală, la clasele inferioare, până la pensionarea sa din noiembrie 1981. Prestația ca învățătoare, la Săcal și Julia, a demonstrat pentru Maria Misaroș că atunci când pune suflet și vocație, dascălul devine cel mai bogat om spiritual: amintiri plăcute, prețuire eternă din partea foștilor elevi, dragoste și putere de a birui în viață.

Rezultat al recunoașterii sale de bună practiciană în predarea disciplinelor de bază (scris, citit, socotit), Maria Misaroș este și autoare de manuale și auxiliare didactice. A pus muncă și devotament în alcătuirea caietelor de lucru pentru învățători. Primul manual apare în anul 1965, un abecedar și carte de citire pentru clasa 1 a școlilor generale, urmate de o culegere din ciclul *Învățăm românește* (cls. a 2-a, 1977, cls. 3–4, 1978) și *se-
tul de Foi de lucru* (1981, 1982, 1984) ca supliment didactic la cartea de citire. Din 1983 redactează și *Caietul de lucrări* pentru cls. a 4-a, într-o concepție și o realizare originală. Toate aceste instrumente au fost bine primite atât de

elevi, cât și de dascăli, aducând un real câștig creșterii eficienței didactice în învățarea și utilizarea cât mai corectă și largă a limbii române. A știut să ofere modele de lecții, în care materialul intuitiv, prin culoare, structură și schematizare, poate susține învățarea limbii române. Eforturile muncii sale de autoare de materiale didactice între 1975–1984 a fost încununat cu recunoștință și prețuire, luând în anul 1994 Premiul „Pentru Minoritățile din Ungaria”. A colaborat și cu Institutul Național de Pedagogie în alcătuirea programelor școlare în corelare cu manualele redactate de autoare. Sunt instrumente care-și mențin și azi prospețimea și valabilitatea. Maria Misaroș este încă prezentă în școală prin pagina acestor manuale, în care a topit dăruire și entuziasm, măiestrie și rafinament pedagogic.

Câte ceva din toate aceste daruri, implicarea pentru binele comunității românilor din Ungaria, a trecut și în fiica sa *Doina Misaroș-Luțai*, absolventă a școlii românești julane și multă vreme bibliotecara instituției, ceea ce dă rost înalt misiunii duse la capăt de Maria Misaroș cu responsabilitate și credință.

Cornel Munteanu,

Baia Mare

Urmează: 17. Iuliana Csala, 18. Iosif Balogh

tul său nu putea fi altul decât cel sortit școlii.

Maria Misaroș se naște

ca prima învățătoare din comunitatea românească din Ungaria, la școala confesională ortodoxă „Sfântul Nicolae” din Julia, situată atunci în strada Vár. Este momentul când și școala generală de stat intenționa să-și deschidă porțile și când încă școala confesională se suprapunea peste cea de stat, până la anul 1948, când are loc naționalizarea școlilor confesionale. Se căsătorește cu preotul Teodor Misaroș, acesta îndeplinind atunci și funcția de director al internatului ortodox de pe

180 de ani de la apariția primelor ziare românești

În anul 1829, la București și la Iași au apărut primele ziare românești, „Curierul românesc”, editat de Ion Heliade Rădulescu și „Albina românească”, editat de Gheorghe Asachi. Aniversarea a fost marcată în cadrul Congresului internațional de istorie a presei, ce a avut loc la Universitatea „Petre Andrei” din Iași, în perioada 2–4 aprilie 2009, la inițiativa Asociației Române de Istorie a Presei. Participanții au fost profesori, bibliotecari, cercetători, arhiviști, jurna-

liști reprezentând 31 de universități, 11 biblioteci, 10 instituții mass-media, trei muzee, trei asociații profesionale, dar și institute ale Academiei Române, Arhivele Naționale, Ministerul Educației, alte instituții reprezentative. Congresul a avut cinci obiective: omagierea memoriei pionierilor jurnalismului românesc, bilanțul proiectului „Istoria presei din România în date”, prezentarea de comunicări științifice, adunarea generală a Asociației române de istorie a presei și lan-

sarea de cărți și reviste de specialitate. Comunicările științifice au fost prezentate în ateliere tematice: 1. Istoria presei. Particularități metodologice în cercetarea domeniului. 2. Rolul și locul presei în societatea românească. La finalul acestei reuniuni aniversare a fost editat un volum cu comunicările științifice susținute de participanți. Cu acest prilej, Biblioteca Centrală Universitară „M. Eminescu” din Iași a organizat o expoziție de perio-

Retrocedarea Branului lasă castelul gol

De când s-a luat decizia retrocedării castelului Bran Arhiducelui Dominic de Habsburg, programul de vizitare a castelului s-a redus la două zile pe săptămână.

De asemenea, reprezentanții agențiilor de turism se plâng că mobilierul și obiectele din castelul Bran se mută succesiv în clădirea Vămii Bran, iar în castel rămân doar pereții dezgoliți. S-a și început deja mutarea pieselor mici și se lucrează la amenajarea

depozitelor, urmând ca, până pe 18 mai, să se finalizeze transportul tuturor colecțiilor din castelul Bran, astfel proprietarul se va alege cu un castel gol. O asociație a ghizilor a afirmat presei că noii proprietari au alte planuri cu castelul. Dominic de Habsburg a angajat o firmă americană care se va ocupa de administrarea castelului. Aceasta are depuse la Primăria Bran documente conform cărora viitoarea administrație in-

tenționează să deschidă mai multe localuri și bari în incinta castelului. „Toate obiectele de patrimoniu din colecția Muzeului Bran aparțin domeniului public al statului român. În Vama Medievală va fi amenajat un nou fond expozițional, care va conține piesele mari și va fi prezentat în șapte-opt săli, restul, în special piesele mici, urmând a fi distribuite în depozite”, a declarat presei directorul instituției.

Simbolul Franței primește o nouă înfățișare

Se împlinesc 120 de ani de la inaugurarea Turnului Eiffel din Paris. Cu această ocazie, va începe și recondiționarea simbolului francez, anunță France 24.

Lucrările de recondiționare vor dura aproximativ un an. 25 de muncitori vor aplica un strat de vopsea turnului. Vor fi necesare 60 de tone de vopsea pentru care autoritățile vor plăti nu mai puțin de 170 de milioane de euro. Nu este prima recondiționare a turnului. Conceput de Gustave Eiffel în 1889, pentru a comemora o sută de ani de la revoluția franceză, turnul a trecut prin 17 astfel de recondiționări, schimbându-și culoarea de mai multe ori. A fost maro, galben și argintiu.

Restaurantul de la primul etaj al turnului va trece și el printr-o renovare completă.

Turnul Eiffel este o adevărată emblemă a Parisului și a francezilor. Cu o înălțime de 300 de metri și o greutate de 7.000 de tone, turnul Eiffel a fost cea mai înaltă construcție din lume până în 1930. În 2008, nu mai puțin de șapte milioane de turiști din întreaga lume au vizitat Turnul Eiffel.

Botezat în cola cu lămâie

Un preot norvegian a botezat un bebeluș în... cola cu lămâie. Biserica a recurs la folosirea acestei populare băuturi, după ce, din cauza temperaturilor scăzute, instalația de apă a înghețat. Potrivit Reuters, copilul a fost scufundat de preot în băutura acidulată fără ca părinților să li se spună ce se întâmplă. Preotul le-a spus despre neobișnuita întâmplare, nu-

mai după ce părinții au început să pună întrebări referitoare la mirosul bizar al copilului. „Băutura nu mai era deloc acidulată”, a ținut să menționeze preotului Paal Dale. „Singurul lucru neobișnuit a fost mirosul de lămâie”, a mai spus preotul. Incidentul s-a petrecut în localitatea norvegiană Stord, la aproximativ 240 de kilometri depărtare de Oslo.

CHITIGHAZ – BICHIȘ 0-1 (0-0)

Un meci mediocru, fără prea mari așteptări

Chitighaz: 200 suporteri
Arbitri: Hegedűs Attila, Petrovszki György, Szénási György

Chitighaz: T. Kiu, Șt. Istin, Șt. Nagy, D. Mihok, R. Marc, Șt. Erdei, I. Pop, N. Teresan, A. Gros, P. Kurta, Z. Reșetar.

Rezerve: Att. Vámos, Z. Rubas, Șt. Dila, Gh. Gros
Antrenor: Tibor Kiss

Înainte de meci s-a ținut un moment de reculegere în amintirea răposatului Petre Gros, bunicul celor doi jucători ai echipei, Arpad și Gheorghe Gros.

La începutul meciului, Tibor Kiss a declarat că așteaptă un rezultat final la egalitate, dar cu goluri. Echipa oaspete e mult mai încheată, au reușit să ducă jucători noi și buni. Momentan ei stau pe locul 2, iar Chitighazul numai pe locul 7. Bineînțeles, cel mai mult s-ar fi bucurat de o victorie.

La începutul primei reprize, după atacul gazdelor, oaspeții au condus un contraatac la care numai Dumnezeu i-a apărut pe gazde de gol. Prima repriză s-a petrecut la un nivel destul de slab, fără ocazii mai serioase, cred că pe jucători i-a deranjat căldura cea mare.

La marginea terenului

de joc i-am întâlnit pe doi foști mari jucători la nivel județean.

Iosif Pop (până în anii 94 în echipa din Chitighaz):

– E foarte slab nivelul jocului.

Petru Trucz (până în anul 1971, la echipa din Micherechi, când într-un an și jumătate nu s-a găsit nici o echipă care să-i bată):

– Până în clipa actuală, oaspeții au reușit să-și forțeze tactica lor de apărare pe echipa gazdă, iar ai noștri nu găsesc modul de a-i ataca cu mai mult succes.

În partea a doua a meciului, ambele echipele au atacat mai mult, dar cu mari greșeli. Cu 8 minute înainte de sfârșitul meciului, oaspeții au condus un contraatac și au reușit să înscrie unicul gol al meciului. (0-1)

Tibor Kiss (antrenor):

– Cu așa joc nici o

șansă nu am avut să câștigăm.

Zoltan Reșetar (jucător):

– Dacă o echipă nu vrea să câștige, nu înțeleg de ce joacă, iar arbitri ar fi bine

dacă ar judeca în același fel pentru fiecare echipă.

MIC

Vă prezentăm:

A doua echipă de fotbal
din Leta Mare

(Létavértes SC '97 II.)

Jucătorii echipei:

Bordóczi Krisztián, Buka Bence, Zoltán Pop, Győrfi Tibor, Kasuba Máté Zoltán, Rácsai Lajos, Bódi Bence, Nagy András, Olajos Gergő, Mizsák Richárd, Guba Zoltán, Varga Dániel, Lakatos Dávid, Ulics Tamás, Rácsai Lajos, Purguly Edgár, Guba Attila, Bagi Tamás, Nagy Ernő.

Președinte: Barna Árva

– Deloc nu sunt mulțumit cu rezultatele și cu jo-

cul echipei, ne-a declarat categoric președintele echi-

pei. Problemele derivă din faptul că și echipa aceasta este foarte tânără, nu prea avem jucători cu experiență. Tocmai de aceea, scopul nostru e ca să ne calificăm cel puțin pe locul 15, ca să rămânem în divizia I județeană. Dacă până la sfârșitul sezonului reușim să închegăm echipa, atunci în anul viitor nu o să avem probleme. Eu văd șansa în echipa noastră văzând că avem jucători buni ca și Buka Bence, Rácsai Lajos, Ulics Tamás, Kontor Gábor și Zoltan Pop.

Cel mai plăcut derbiu a fost cel de la Derecske, pe care l-am câștigat cu 4-1 cu un joc minunat, iar cel mai prost a fost cel care l-am jucat pe teren propriu cu Komádi, la care în 85 de minute am jucat cum se poate de frumos (3-1), dar în ultimele 5 minute băieții nu au fost pe terenul de joc, ci în gânduri au fost în ser-tar sub duș sau cu priete-na undeva la strand, nu știu unde. Până la urmă, ne-am bucurat că am salvat măcar un singur punct (3-3).

Patru jucători ne-au părăsit, dar nici nu ne supără faptul acesta.

Nu mai primăria ne ajută, alți sponsori nu avem.

Noi antrenori
la Micherechi SE

Săptămâna trecută, conducerea echipei de fotbal din Micherechi a ținut o ședință, la care s-au discutat problemele actuale ale echipei. Echipa de fotbal de mai mulți ani s-a calificat pe primul loc, iar la ora actuală se află pe locul al 9-lea în clasament, ceea ce va însemna descă-lificarea din divizia I. județeană.

Conducerea echipei a votat în mod unanim ca Bíró Róbert să fie eliberat din fruntea echipei și să se aleagă un alt antrenor. Noii antrenori ai echipei sunt Balogh István și Dimitrie Boca. Echipa condusă de Balogh a câștigat campionatul județean în anul 2007, iar echipa de juniori, condusă de profesorul Boca a obținut rezultate frumoase. Antrenorii aleși au un scop comun: ridicarea nivelului de joc al echipei de fotbal pentru o calificare mai bună.

La primul meci în deplasare, de la Mezőhegyes, a adus deja un punct.

Meciurile jucate:

Leta II. – Bárándi KSE	1-3	locul 16
Kabai Meteorit SE – Leta II.	5-0	17
Leta II. – Debreceni EAC	1-4	18
Leta II. – Hajdúnánás GB FK	0-1	18
Püspökladányi LE – Leta II	4-1	18
Leta II – Komádi SE	3-3	18
Hosszúpályi SE – Leta II.	2-1	18
Leta II. – Hajdúdorog SzSE	6-2	17
Derecskei LSE – Leta II.	2-4	14
Leta II. – Sárrétudvari KSE	1-6	15
Nyírmártonfalva TSE – Leta II.	0-1	14
Leta II. – Nyíradony VVTK	0-3	15
Téglási VSE – Leta II.	6-4	16
Leta II. – Ebesi KSE	0-1	16
Polgári VSE – Leta II.	1-0	16
Leta II. – Nagyhegyes KSE	1-5	16
Hajdúsámson SE – Leta II.	0-10	15
Bárándi KSE – Leta II.	4-3	15

Locul ocupat în clasament:

15. Leta II. 18 - 4 - 1 - 13 - 37 - 52 - 13
Pe teren propriu 9 - 1 - 1 - 7 - 13 - 27 - 4

Cartonașe galbene: 5; roșii: 0

Golgheterii echipei:

9. Mizsák Mihály (10), 16. Biró Roland (8)

TVR 1

Luni 13 aprilie

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 9.00 Serial Romanta îndrăgostiților 10.00 Europa de privește 11.00 Serial. Sclava Isaura 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Emisiune în limba maghiară 16.00 Serial. Sclava Isaura 17.00 În curtea școlii 17.50 Serial. Don Juan îndrăgostit 19.00 Jurnalul TVR 20.10 Film. Am fost cândva soldați și... tineri.

Luca Niculescu prezintă „Europa ne privește”

Marți 14 aprilie

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 9.00 Serial. Romanta îndrăgostiților 11.05 Serial. Sclava Isaura 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Rom european 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Serial. Sclava Isaura 17.00 Atunci și acum 17.50 Serial. Don Juan îndrăgostit 19.00 Jurnalul TVR 20.10 Film. Dombey și fiul 22.00 Oamenii Deltei 22.25 Film. Război în bucătărie.

Miercuri 15 aprilie

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 9.10 Tezaur folcloric 10.00 Spune-mi ce te doare 11.00 Serial. Sclava Isaura 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Oamenii ca noi 15.00 Convietauri 16.00 Serial. Sclava Isaura 17.00 Știi sport? 17.50 Serial. Don Juan îndrăgostit 19.00 Jurnalul TVR 20.10 Film. Dombey și fiul.

Joi 16 aprilie

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 9.10 Film. Quo Vadis 11.00 Serial. Sclava Isaura 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 Serial. Sclava Isaura 17.00 În așteptarea Luminii 17.50 Serial. Don Juan îndrăgostit 19.00 Jurnalul TVR 20.10 În spatele ușilor deschise 21.30 Margareta, Doamna României. Reportaj despre jubileul Principesei Margareta 22.30 Cântece pascale.

Vineri 17 aprilie

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 9.10 Film. Quo Vadis 11.05 Serial. Sclava Isaura 12.00 Miezul zilei cu Leonard Miron 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 Serial. Sclava Isaura 17.00 Repere sacre 18.30 Formula 1.19.00 Jurnalul TVR 20.10 Tainica lumină. Concert Grigore Leșe 21.20 Testimonial. Premiul Festivalului Filmului European pentru film documentar.

Sâmbătă 18 aprilie

6.00 Cântecul amintirii... amintirile cântecului 6.30 Semne. Procesul lui Iisus 7.00 Desene animate 7.55 Formula 1. Calificări China 9.10 Film. Quo Vadis 11.00 Tainica lumină. Concert Grigore Leșe 12.00 Agenda politică 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Ne vedem la TVR 15.00 Adografia săptămânii 15.15 Ne vedem la TVR 16.30 Telediclopedia 17.30 Tezaur folcloric 18.30 Sport plus Formula 1 18.40 Sport 19.00 Jurnalul TVR 20.10 Film. Oliver Twist.

Duminică 19 aprilie

6.10 Universal credinții 8.00 Desene animate 8.55 Formula 1. Marele Premiu al Chinei 11.10 Repere sacre. Învierea mică 13.00 La masa de Paști 13.20 La masa de Paști 14.15 Film. Un om liber 16.10 Supermarket de divertisment 17.00 Jurnalul TVR 17.10 Supermarket de divertisment 19.00 Telegiurnal 20.10 Film. Un polițist cu capsă pusă 21.50 Garantat 100% 23.10 Serial. Battlestar Galactica.

TVR 2

Luni 13 aprilie

6.00 Desene animate 7.05 Muzică și muzichie (R) 8.30 Atlas (R) 9.00 Revista presei 9.30 Jurnalul TVR 10.00 Serial. Eu și mama 11.00 Revista presei 11.30 Jurnalul TVR 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Descoperă românii 13.00 Teleshopping 13.30 e Forum 14.00 Împună în Europa 15.00 Serial. Altă viață! 16.10 Tonomatul DP2 17.15 Jurnalul Euronews pentru România 17.30 Orașele lumii 18.10 Film. Regii din castelul de iarbă 20.00 Arena leilor 21.00 Ora de știri 22.10 Replay.

Marți 14 aprilie

6.00 Desene animate 7.00 Film. Regii din castelul de iarbă (R) 8.50 Învățătorii 9.00 Revista presei 9.30 Jurnalul TVR 10.00 Serial. Eu și mama 11.30 Jurnalul TVR 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Poate nu știa! 13.00 Teleshopping 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 Împună în Europa 15.00 Serial. Altă viață! 17.30 Orașele lumii 16.10 Tonomatul DP2 17.15 Jurnalul Euronews pentru România 18.10 Film. Regii din castelul de iarbă 20.00 D'ale lui Mitică 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Viața la țară.

Miercuri 15 aprilie

6.00 Desene animate 7.00 Film. Regii din castelul de iarbă 8.50 Învățătorii 9.00 Revista presei 9.30 Jurnalul TVR 10.00 Serial. Colegi de școală 11.30 Jurnalul TVR 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Învățătorii 13.30 Zestrea românilor (R) 14.00 Împună în Europa 15.05 Serial. Altă viață! 16.10 Tonomatul DP2 17.15 Polo: România-Italia 18.30 Bunul Papă Ioan al XXIII-lea 20.20 Poate nu știa! (R) 20.30 Lumea de aproape 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Magicienii.

Joi 16 aprilie

6.00 Desene animate 7.00 Film. Bunul Papă Ioan al XXIII-lea (R) 9.00 Revista presei 9.30 Jurnal TVR 10.00 Serial. Colegi de școală 11.30 Jurnalul TVR 11.45 Serial. Dovadă de iubire 11.50 Învățătorii 13.00 Teleshopping 14.00 Împună în Europa! 15.00 Serial. Altă viață! 16.10 Tonomatul DP2 17.15 Jurnalul Euronews pentru România 18.10 Film. Bunul Ioan al XXIII-lea 20.30 Bazar 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Apă.

Vineri 17 aprilie

6.00 Desene animate 7.00 Film. Bunul Papă Ioan al XXIII-lea (R) 9.30 Jurnalul TVR 10.00 Serial. Colegi de școală 11.30 Jurnalul TVR 11.45 Serial. Dovadă de iubire 13.30 Utopia 14.00 Împună în Europa! 15.05 Serial. Altă viață! 16.10 Tonomatul DP2 17.15 Jurnalul Euronews pentru România 17.30 Orașele lumii 18.10 Atenție, se cântă! 19.30 Pescar hoinar 20.00 Bucătăria lui Jamie 20.30 Prohodul. Documentar 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Trăiește!

Alexandra Velniciuc prezintă „Atenție, se cântă!”

Sâmbătă 18 aprilie

6.00 Prohodul. Documentar (R) 6.30 Zestrea românilor 7.00 Doi care doinesc 8.00 ABC... De ce? 9.00 Atenție... copii 10.00 Rast. Documentar 12.00 Un zămbet pe... 4 roți! 14.00 Între cer și pământ 14.30 D'ale lui Mitică 15.35 Timpul chitarelor 17.00 Handbal: Rulmentul „Urban” Brașov-SD Ibako Navarra 18.30 Concert: Gheorghe Zamfir 19.30 Serial. Povești din Paris 20.00 Serial. În fața juraților 21.00 Telegiurnal 21.30 Film. Copiii nevăzuți.

Duminică 19 aprilie

6.00 Arena leilor (R) 7.00 Natură și aventură 7.30 Zestrea românilor (R) 8.00 H... ora prichindeilor 9.00 Ferma 10.30 Pescar hoinar (R) 11.00 Dance Masters. Concurs Internațional de Dans 12.30 Atlas 13.00 Concert: Vitas la București 14.30 Bucătăria lui Jamie 15.10 Film. Copilul de pe apă 17.00 Serial. Un tată aproape perfect 18.30 Videoterapia 19.30 Serial. Povești din Paris 20.00 Serial. Eureka 21.00 Ora de știri 21.30 Film. Fiica lui D'Artagnan.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

13 APRILIE, LUNI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

14 APRILIE, MARȚI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

15 APRILIE, MIERCURI (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Sport – rubrica lui Adam Bauer 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

16 APRILIE, JOI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30 Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

17 APRILIE, VINERI (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Emisiunea „De la 14 la 18 – liceenii” 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

18 APRILIE, SÂMBĂTĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Să descoperim România – ghid turistic cu prof. Maria Gavra 17:00 – Reportaje, interviuri 17.25: Stele de cinci stele – emisiune de muzică ușoară 17.55: Încheiere

19 APRILIE, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Emisiune religioasă ortodoxă 16.50 Sinteza știrilor săptămânii 17.00: Retrospectiva săptămânii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.30: Emisiunea „De la 14 la 18 – liceenii” (reluare) 17.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

Emisiunea radiofonică în limba română este difuzată zilnic între orele 16:00-18:00, pe undele medii cu frecvențele de 1188 kHz și 873 kHz.

www.radio.hu

Ecranul nostru

15 aprilie 2009 (mtv ora 14.05)
Reluare: 17 aprilie 2009 (m2 ora 10.40)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Emisiunea Ecranul Nostru din săptămâna viitoare va fi dedicată Sfintelor Sărbători de Paști. În prima parte a programului veți avea ocazia să-l cunoașteți pe Gheorghe Secan din Chitighaz. Dânsul de mai bine de o jumătate de secol stă în slujba bisericii. În a doua parte vom continua serialul nostru gastronomic, în care dr. Ioan Ciotea va găti o ciorbă de pui, după o rețetă din Moldova. Realizator: Ștefan Crâsta

CONSULATUL GENERAL AL ROMÂNIEI, JULA

Program de lucru cu publicul

Luni-Vineri:
8.30–14.30

Sâmbătă-duminică:
închis

Adresa:
Jula 5700
str. Munkácsy nr. 12/b

Telefon: 66/465–130
Fax: 66/465–142
Mobil: 30/635–7181

www.gyula.mae.ro

Birou de avocat

Adresa:
5700 Gyula, Béke sgt. 50.

Tel/Fax:
(+36-66)-639-748
Mobil:
+36-30-833-1662

E-mail:
avocat.ruzsa@hotmail.hu

Specializare:
Drept Penal
Dreptul Muncii
Drept Civil

dr. Gheorghe Ruja
avocat

UMOR

DEX
online

Dicționare ale limbii române

www.dexonline.ro

ECRANUL NOSTRU
pe Internet:
www.mtv.hu

Manuscrisele, valori spirituale ale comunității românești din Ungaria

(Urmare din pag. a 11-a)

– În afară de Cazania lui Varlaam, care sunt cărțile importante care merită amintite?

– În paralel cu copierea Cazaniei se încearcă reeditarea ei, diferite tipografii încearcă parțial să tipărească conținutul ei, sigur că nu mai putea să apară cu subtitlul de „Cazania lui Varlaam, cartea românească de învățătură” și atunci în Țara Românească apar două ediții din „Evanghelie învățătoare”, care are aproape același conținut. La fel de important este Chiriadromionul, care apare la Bălgrad, în tipografia de la Alba Iulia, pentru că aceasta era numele vechi al Albei Iulii, la 1699. Această carte este importantă pentru că pe lângă faptul că ea preia conținutul Cazaniei, este tipărită cu ajutorul lui Brâncoveanu și cu tipograful lui Brâncoveanu care vine la Alba Iulia să tipărească

această carte. Tipografii din București scot mai multe ediții, una se numește chiar Chiriadromion, la 1732, alta se numește Cazanie la 1768. Dincolo de aceste demersuri, o activitate importantă pentru istoria tiparului românesc și a cărții o are Antim Ivireanu, adus de Brâncoveanu, dar important este că și el tipărește cărți de trebuință. La 1712 tipărește Ochtoihul, în 1713 Liturghierul, în 1715 Ceaslovul, deci cărți de care preoții aveau nevoie la fiecare slujbă aproape, care le traduce în limba română, de aceea sunt și importante. Trebuie să amintesc aici că, până în 1739, Oltenia aparținea Imperiului Austriac, deci fusese cucerită, și se deschisese un culoar de circulație care facilita venirea cărților dinspre Țara Românească mult mai ușor decât în alte condiții. O parte din ele vin prin Banat, altele pe Valea

Mureșului trecând dinspre Râmnicu Vâlcea spre Sibiu și apoi luând drumul, să zicem istoric, de pe valea Mureșului și ajung până la aceste comunități.

– În general, ce înseamnă aceste cărți pentru cultura și civilizația românească?

– Este un moment, să zicem crucial, câtă vreme exista o cultură de tip slavon, o cultură a tuturor ortodocșilor. În momentul în care se trece la cartea românească, și mai ales în momentul în care toți acești cărturari umaniști, pentru că secolul al XVIII-lea a fost un secol umanist, își pun o serie de probleme și introduc în aceste prefețe o serie de idei, care cristalizează ideea de neam, și apoi ideea națională.

Dacă ar fi ca să ne referim la cărțile care au ajuns până în aceste locuri, în primul rând trebuie să spunem nu că oamenii nu le-au dorit, ci unele dintre ele n-au ajuns din cauza dificultăților. Este ciudat că din Moldova altă carte nu mai vine. A fost o carte râvnită, Cazania ajunge, iar celelalte cărți nu mai ajung, pentru că distanța era foarte mare și era foarte greu ca să concureze cu Râmnicul și cu Bucureștiul, cu cele două tipografii importante care scot cărți și din care ajung cărți până aici. Cărțile din București ajung aici vândute de diferiți colportori. Le aduceau cu sacul și le vindeau prin toate satele sau prin târguri.

Așa apare de exemplu un Bucur Bucureșteanu, care vinde o carte din București în Micherechi, mai multe lucruri nu știm despre el, pentru că toată informația este de pe însemnarea de cumpărare. Dar au mai fost negustori de cărți din Transilvania, care au vândut și în Târgul Aradului. Între Arad și comunitățile de aici în vremea respectivă nu exista frontiera de astăzi, pentru că toate erau comitate ale Ungariei, dar foarte multe le-au cumpărat din Bihor. Multe dintre ele au fost vândute dintr-o localitate în alta. În momentul când un preot sau

o preoteasă rămâne văduv și este în impas, vinde cărțile bisericii, chiar dacă ele erau legate prin vechi blesteme, dar asta se întâmplă de fapt pretutindeni. În orice caz, fondul de carte românească ajuns în localitățile cu populație românească din Ungaria este unul valoros și el, de fapt, completează ca număr și ca inventar celelalte cărți care se găsesc pe teritoriul României de astăzi. Unele dintre ele, de exemplu, cum e Cazania, Chiriadromioanele, etc. intră prin lege în tezaurul cultural al României, indiferent unde se găsesc, ele fac parte din tezaurul național al tuturor românilor.

– Aceste cărți dau dovadă și de o unitate națională și bisericească totodată?

– Bineînțeles, pentru că limba era unul dintre elementele care coagula toate comunitățile românești, dar în acea perioadă, ca și acum de fapt, românii de aici erau punctul extrem al blocului românesc. Ei nu au fost niciodată ruși, chiar dacă, unii nu au aparținut niciodată de România, dar au aparținut de grupurile românești care au comunicat între ele, umblau la târguri, știau ce se întâmplă. Cazania a aparținut, de exemplu, localității Săcal din Bihor, localitate din care românii umblau la Oradea în mod curent.

A. Butar

FOAIA
românească
10 aprilie 2009
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Rita Păcșas, Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Tehnoredactor: Ștefan Mihailov. Informatician: Ioan Ruja. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Bichișciaba, str. Luther nr. 5/B. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2009: 3 luni 1050 forinți; 6 luni 2100 forinți; 1 an 4200 forinți. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.